Тошкент Оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 5 (8.895) * 1997 йил 13 январь, душанба * Сотувда эркин нархда

АЗАЛИЙ ДЎСТЛИК — АБАДИЙ ДЎСТЛИК

БИШКЕК. 10 январь. (ЎзА махсус мухбири Амирқул КАРИМ хабар қилади). Бугун Бишкекдаги ҳукумат уйида Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон давлатлараро кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди.

Дастлаб Бишкекдаги «Ола арча» қароргоҳида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Қирғизистон Президенти Асқар Акаев, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев ўртасида тор доирадаги учрашув бўлиб ўтди. Сўнгра ҳукумат уйининг ясси залида ўзаро музокаралар расмий делегациялар аъзолари иштирокида давом этди. Музокаралар чоғида уч қардош мамлакат ўртасида абадий дўстлик ҳақидаги шартнома лойиҳаси, давлатлараро кенгашда кузатувчининг мақоми ҳақидаги қоидалар, давлатлараро кенгаш ижроия қўмитасининг ҳамда Марказий Осиё ҳамкорлик ва тараққиёт банкининг давлатлараро кенгаш қарорларини бажариш юзасидан амалга оширган ишлари ва бошқа масалалар муҳокама қилинди.

СУРАТДА: мажлис пайти. *С. Зуфаров (ЎзА) олган сурат.*

Ўзаро музокаралар ниҳоясида Ўзбекистон Республикаси, Қозоғистон Республикаси ва Қирғизистон Республикаси ўртасида абадий дўстлик ҳақидаги шартнома имзоланди. Шартномага Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Асқар Акаев имзо чекдилар. Президентлар, шунингдек, давлатлараро кенгашда кузатувчи мақоми тўғрисидаги қоидаларни, БМТ ҳомийлигидаги Марказий Осиё тинчликни таъминлаш батальони ҳақидаги қоидаларни тасдиқлаш, давлатлараро кенгаш ва унинг муассасаларида раислик қилиш тўғрисидаги қарорларни ҳам имзоладилар. Навбатдаги муддатга давлатлараро кенгашга ва унинг муассасаларига Қирғизистон вакиллари раислик қиладиган бўлди. Шунингдек, ягона иқтисодий макон тузиш шартномасига аъзо мамлакатлар давлатлараро кенгашининг (ДАК) навбатдаги мажлисини жорий йилнинг май ойида Бишкекда ўтказишга қарор қилди.

Ҳужжатларни имзолаш маросимидан сўнг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Асқар Акаев журналистлар билан учрашиб, уларнинг саволларига жавоб қайтардилар.

Марказий Осиё батальони минтақа ҳудудидан ташқарида ҳам тинчликни таъминлаш мақсадларида фойдаланилиши мумкинми, деган савол берилди. Қозоғистон Президенти, давлатлараро кенгаш раиси Н. Назарбоев бу саволга жавобан Марказий Осиё батальони БМТ ихтиёридалигини, у исталган жойда тинчликни таъминлаш мақсадида фойдаланилиши мумкинлигини айтди.

Юқорида таъкидланганидек, кенгаш мажлисида ягона иқтисодий макон тузиш ҳақидаги шартномага аъзо мамлакатлар давлатлараро кенгашида кузатувчилар мақоми тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Бу бежиз эмас. Чунки 1996 йил 23 августида Россия Федерацияси ва Тожикистон Республикаси ДАКда кузатувчи сифатида иштирок этиш истагини билдирган эди. Ушбу мавзудаги саволга жавобан учрашувда кузатувчи мақоми ҳақидаги қоидалар бугун тасдиқлангани, Россия ва Тожикистон вакиллари ДАКнинг келгуси мажлисидаёқ кузатувчи мақомида иштирок этиши мумкинлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Президенти «Қозоқ адабиёти» газетаси мухбирининг қардош халқлар маданий алоқаларини ривожлантириш юзасидан қандай ишлар режалаштирилаётгани хусусидаги саволга жавобан ўтган йили Ўзбекистонда Қозоғистон маданияти кунлари, Қозоғистонда эса Ўзбекистон маданияти кунлари муваффақият билан ўтганини ва бу мамлакатларимиз маданий ҳаётида унутилмас воқеа бўлганини таъкидлади. Президентимиз ўзаро учрашув чоғида Н. Назарбоевга ва А. Акаевга қардош халқлар маданиятлари кунларини биргаликда ўтказиш таклифини билдирганини ва у мамнуният билан қабул қилинганини айтди.

Ислом Каримов ҳамкорликдаги лойиҳаларга хусусий сармоялар жалб этиляптими, деган саволга Асакада «ДЭУ» компанияси билан бунёд этилган заводни мисол келтирди. Айни пайтда машиналарнинг деталларини ҳамкорликда ишлаб чиқариш юзасидан 12 та лойиҳа мавжудлигини ва бу лойиҳалар Қирғизистон ва Қозоғистон иштирокида амалга оширилаётганини маълум қилди. Шу ўринда Ўзбекистон раҳбари Қирғизистон билан ҳамкорликда қурилажак Андижон — Ўш — Иркештом — Қашғар йўли ҳақида тўхталиб ўтди. Бу йўл қуриб битказилгач, нафақат минтақамиз, балки бошқа мамлакатлар учун ҳам коммуникация соҳасидаги талай муаммолар ҳал бўлишини қайд этди.

Қирғизистон Президенти қардош мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий алоқалар тобора ривожланиб бораётгани ҳақида гапириб, ўтган йили Ўзбекистон билан икки томонлама ўзаро маҳсулот айирбошлаш ҳажми аввалги йилга нисбатан 2 баробар, Қозоғистон билан эса 1,6 баробарга ўсганини айтди.

Ислом Каримов ягона иқтисодий макон яратиш ҳақидаги шартнома доирасида қабул қилинаётган ҳужжатлар шунчаки сиёсий ҳужжат эмаслигини, улар асрлар давомида бирликда дўстлик ва ҳамкорликда яшаб келган халқларнинг орзу-ниятлари ифодаси эканига алоҳида эътибор қаратди.

Шу куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Бишкекдан Тошкентга жўнаб кетди. «Манас» аэропортида Президент Ислом Каримовни Қирғизистон Президенти Асқар Акаев кузатиб қолди.

* * *

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов 10 январь куни Бишкекдан Тошкентга етиб келди.

Тошкент аэропортида юртбошимизни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

(ЎзА).

Қимматли қоғозлар бозорида

ДАСТЛАБКИ ЯКУНЛАР

Қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази уч ойлик иш мобайнида дастурнинг белгиланган қисмини амалга оширди. ХИФлар фаолиятининг барча жиҳатларини белгилаб берадиган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқилди.

Шунингдек ХИФлар акцияларининг бош тарқатувчиси ҳисобланган Халқ банки билан шартнома тузилди (банкларнинг 21 бўлими акцияларни сотмоқда), фонд магазинлари ҳам акцияларни сотиш бўйича ишга жалб этилган. «ВАҚТ» Миллий депозитарийси, «Тошкент» республика фонд биржаси ҳамда бошқа давлат ва тижорат тузилмалари ҳам дастурни амалга ошириш жараёнига тортилган. ХИФларга банкларнинг ҳисоб-китоб-касса хизмат кўрсатиши тизими ишлаб чиқилмоқда.

Бугунги кунга келиб республикада Марказнинг рухсатномасига эга бўлган 38 бошқарувчи компания ва 24 ХИФ рўйхатга олинди. Жумладан уларнинг 6 таси Тошкент шаҳридадир. Тошкент, Андижон, Фарғона, Бухоро вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида 1 тадан; Самарқанд, Жиззах ва Сурхондарё вилоятларида 2 тадан; Наманган вилоятида 3 та; Қашқадарё вилоятида 4 та ХИФ рўйхатга олинган. Рўйхатдан ўтган барча ХИФлар ва уларнинг бошқарувчи компанияларига зарур ахборот-маслаҳат хизматлари кўрсатилмоқда. ХИФларни ташкил этиш ва уларнинг оёққа туриши пайтида юзага келаётган муаммоларни ҳал этишда ёрдам кўрсатилмоқда.

Ўн иккита ХИФ иккинчи марта акция чиқарди. Жами бўлиб ХИФларнинг 7,5 миллион сўмлик акцияси аҳолига сотилди (устав фондларининг дастлабки эмиссия пайтидаги умумий миқдори 10,5 миллион сўмни ташкил этган эди). 4 та ХИФ «Дори-дармон», «Янгийўл ёғ-мой», «Марказ» ҳамда «Ширинлик» акциядорлик жамиятларининг 6,7 миллион сўмдан ортиқ миқдордаги 46,541 та акцияси сотилган дастлабки кимошди савдосида иштирок этди.

Дастлабки кимошди савдосидаёқ ўртага ташланган барча акцияларни сотиб олган ХИФлар ўзларининг имкониятлари нақадар юксак эканини намойиш этган эди. Бу кимошди савдосида талабларни ҳисобга олиш ҳамда акцияларни ХИФлар ўртасида тарқатишни таъминловчи махсус компьютер дастурини қўллаган ҳолда электрон савдо-сотиқни ўтказиш механизми ишлаб чиқилган эди.

16 январь куни «Тошкент» республика фонд биржасининг савдо залида хусусийлаштирилган корхоналарнинг ХИФларга ўз акцияларини сотиши бўйича бу йилги дастлабки кимошди савдоси бўлади. Мазкур савдода харид қобилияти тахминан 80 миллион сўмга яқин бўлган йигирмадан ортиқ ХИФлар иштирок этиши мўлжалланмоқда. Бу галги савдога 12 та хусусийлаштирилган корхонанинг 42.105.182 сўмлик акцияси қўйилади (бу — асосий рўйхатдаги). Асосий рўйхатга киритилган қорхоналардан ташқари, акциялари 24.120.600 сўмни ташкил этувчи 4 та корхонадан иборат акциядорлик жамиятларининг резерв рўйхати ҳам кимошди савдосига тайёрлаб қўйилган. Резерв рўйхатдаги акциялар уларга талаб ҳамда ХИФларнинг харид қобилияти етарли даражада бўлган тақдирда савдога ҳавола қилинади.

Кимошди савдосига ҳавола этиладиган акцияларнинг умумий қиймати 66.225.782 сўмни (корхоналар устав фондининг 30 фоизи) ташкил этади. Акциялар номинал қийматида (яъни ўз нархида) сотилади. Акциялари ХИФларга тавсия этиладиган корхоналар Тошкент шаҳрида, Тошкент, Андижон, Жиззах, Қашқадарё ва Фарғона вилоятларида жойлашган бўлиб, улар 10 та соҳани ўз ичига олади. Булар орасида «Ўзмевасабзавотузумсаноат», «Ўзқишлоқхўжаликқурилиш», «Ўзёғмойтабаксаноат», «Ўзавтотранс», «Ўзэлектротехникасаноат», «Ўзенгилсаноат» ва бошқалар бор.

Бўлажак кимошди савдоси хусусийлаштирилган корхоналар акцияларини сотиш механизмига асосий баҳони бериши, шунингдек ҳар бир ХИФ ҳамда унинг бошқарувчи компаниясининг республика қимматли қоғозлар бозорида иш юритишга бўлган тайёргарлиги даражасини акс эттириши, бу фондлар раҳбарлари ҳамда акциядорларининг Ўзбекистон иқтисодиётига ҳисса қўшиш нияти қай даражада жиддий эканини кўрсатиши лозим.

Гулбаҳор МЎМИНОВА.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

МУДДАТЛИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ ПУЛ ТАЪМИНОТИ МИҚДОРЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Муддатли ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида ва Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганлигининг беш йиллиги муносабати билан:

1. Белгилаб қўйилсинки, муддатли ҳарбий хизматчилар ва курсантларнинг ҳар ойлик пул таъминоти миқдорлари энг кам иш ҳақига нисбатан фоизларда белгиланади ва унинг ошишига қараб ўзгартириб борилади.

2. 1997 йил 1 январдан бошлаб муддатли ҳарбий хизматчилар ва курсантлар ҳар ойлик пул таъминотининг энг кам миқдорлари ягона тариф сеткасидаги энг кам иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида белгилансин ёки муддатли ҳарбий хизматчилар ва курсантларнинг ҳозирги вақтда амалда бўлган пул таъминоти миқдорлари ўртача 1,5 марта оширилсин.

Муддатли ҳарбий хизматчилар ва курсантларнинг пул таъминоти миқдорлари оширилиши билан боғлиқ ҳаражатлар республика давлат бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Молия вазирлиги билан биргаликда:

— Мазкур Фармонни ўз бўлинмаларига етказсинлар;

— Муддатли ҳарбий хизматчилар ва курсантларга мазкур Фармонда белгиланган ҳар ойлик пул таъминоти оширилишини ҳисобга олган ҳолда улар ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқилишини ва тўланишини таъминласинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўн кун муддатда ягона тариф сеткасига муддатли ҳарбий хизматчилар меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича тегишли ўзгартиришлар киритсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 9 январь.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ МАВЗУИДА

Маълумки, ўтган йилнинг декабрь ойида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Болали оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш тўғрисида» Фармони эълон қилинган эди. Яқинда ана шу ҳужжат юзасидан Тошкент шаҳар ҳокимлигида туман ҳокимларининг ўринбосарлари, туман меҳнат биржалари ходимлари, шаҳар маҳалла оқсоқоллари маслаҳат кенгаши, унинг тумандардаги бўлимлари вакиллари иштирокида йиғилиш бўлиб ўтди.

Шаҳар ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов йиғилишни очиб, болали оилаларни ижтимоий муҳофаза қилиш борасида жойларда олиб борилаётган ишлар билан қизиқди. Давра суҳбати жараёнида шаҳардаги жами 476 та маҳалланинг ҳар бирида ҳисоб рақамлари очилгани, аммо баъзи масалалар бўйича тушунмовчиликлар мавжудлиги маълум бўлди. Шунга кўра шаҳар ҳокимининг ўринбосари Рустам Шоабдураҳмонов, Тошкент шаҳар Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармасининг бошлиғи Собир Саидкаримов муҳокама этилган масала бўйича қандай ҳужжатлар керак, уларни қандай қабул қилиш, ишни турлича ташкил этиш бўйича тавсиялар беришди. Йиғилишда шунингдек маҳаллаларда кўргазмали қуролларнинг етарли бўлиши, оқсоқоллар иш вақтини вақтинча узайтириш масалалари ҳам эътиборда бўлди.

Биз ва жаҳон

СЛОВАКИЯ РАССОМЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Европа марказида жойлашган Словакия Республикаси ташкил этилганлигига 4 йил тўлиши ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ушбу давлатга биринчи расмий сафари муносабати билан шаҳримизда ранг-баранг тадбирлар ўтказилмоқда.

Чунончи, илгари хабар берганимиздек, Ўзбекистон маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида Словакиянинг республикамиздаги мувақкат ишлар вакили Й. Мачишак журналистлар билан матбуот конференцияси ўтказиб, унда икки тарафлама алоқалар кўлами ва унинг истиқболлари тўғрисида сўз борган эди.

Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида эса словакиялик фоторассомлар Ладислав Другар ва Йозеф Честлалер ижодий ишларининг фотокўргазмаси очилди. Мазкур университет ҳамда Ўзбекистон маданий-маърифий ишлар миллий уюшмаси ҳамкорликда ташкил этган кўргазмада иқтидорли ижодкорларнинг 64 та энг сара фотоишлари намойиш этилмоқда.

Дилшод ИСМОИЛ.

МАҲСУЛОТ ТУРИ КЎПАЙМОҚДА

Яқингинада «Тошкентсут» ҳиссадорлик жамияти аъзолари сут ва мева шарбатларини ишлаб чиқарадиган «Татра пак» янги линиясини ишга туширганликлари ҳақидаги маълумотни берган эдик. Бугунги кунга келиб айнан шу янги линияда бир неча турдаги янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришга киришилди.

Қулупнайли, бананли, шоколадли сутлар ва апельсин шарбати йил бўйи юртдошларимиз эҳтиёжини қондириб туради. Бундай маҳсулотлар йил охиригача 6 минг тоннадан зиёдни ташкил этиши кўзда тутилган. Бунинг учун барча имконият ва хом ашёлар етарлидир.

Шунингдек корхонада бир соатда 50 тонна сувни тозалаб берадиган яна бир махсус линия ҳам ишга туширилди. Эндиликда жамият аъзолари Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги шаҳарларига экспорт-импорт даражасида маҳсулот жўнатиш учун ҳозирлик кўришмоқда.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИК МЕВАЛАРИ

«Даад» деб номланган немис академик хизмати маркази бугунги кунда жаҳондаги 80 га яқин мамлакатдаги ўнлаб олий ўқув юртлари билан яқин алоқа боғлаган. Бу нуфузли маърифат ўчоғининг Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълими вазирлиги билан ҳамкорлик ўрнатганлиги ҳам нур устига аъло нур бўлди.

Бундай муносабат Ўзбекистондан кўплаб иқтидорли талабаларни Германиядаги қатор олий ўқув юртларига таҳсил олишга юбориш учун кенг йўл очиб берди. Ўзаро келишувга биноан ўтган йилнинг ўзида ўзбек толиби илмлари Хайдельберг сингари университетларда сабоқ олиб қайтдилар.

Айни вақтда ҳар икки мамлакат олий ўқув юртлари ўртасида шартномалар тузилди. Ўзаро келишувга мувофиқ қатор ўқув қўлланмалари тузишга ҳам киришилди.

Саъй-ҳаракатнинг дебочаси сифатида немисча-ўзбекча луғат яратиш имкони ҳам туғилди. Бу хайрли иш Хайдельберг университети билан Ўзбекистон жаҳон тиллари университети олимлари илмий ҳамкорлигида юзага келмоқда. Ушбу қимматли нашрни тайёрлаш устида немис олими В. Виеганд билан доцентлардан Ш.Каримов ва М.Сатторовлар жиддий иш олиб бордилар.

Немис филологияси асосий фан сифатида ўқитилаётган олий мактаблар талабалари учун дарслик яратишга ҳам бел боғланди. Ушбу немис тили дарслиги немис олимлари кўрсатаётган маслаҳатлар асосида ўндан ортиқ ўзбек мутахассислари иштирокида босмага тайёрланмоқда. Бу нашрнинг юзага келишида ҳам «Даад» немис академик хизмати ўқув даргоҳининг иштироки катта бўлмоқда.

Саодат ОДИЛОВА.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

- 10 январь куни Тошкентда Ўзбекистон ва Тожикистон Бош вазирлари Ўткир Султонов ва Яҳё Азимов мамлакатларимиз ўртасида маориф соҳасида ҳамкорлик борасидаги битимни имзоладилар.
- Халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгашининг сессияси бўлди.
- «Фарғонамебель» ҳиссадорлик жамияти водийда илк бор кўзгулар ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.
- «Нотариат тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни амалга киритилди.
- Жиззахда республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси вилоят бўлими бошқарувининг кенгайтирилган мажлиси бўлди.
- 11 январь куни Ўзбекистон Марказий банкида пул-кредит сиёсати бўйича республика комиссиясининг мажлиси бўлди.
- Наманган вилоят ҳокимлигининг қарори билан ҳар ойининг сўнгги шанбаси «Маънавият куни» деб белгиланди.
- Иштихон туманининг Митан шаҳарчасида замонавий услубда қурилган уч қаватли, 60 ўринли шифохона ишга туширилди.
- Пахта толаси тайёрлайдиган ва сотадиган қорақалпоқ ҳиссадорлик бирлашмаси ўтган йилги ҳосилдан 60 минг тонна тола тайёрлади. Маҳсулотнинг бир қисми Англия, Италия, Швейцария, Германия, Францияга жўнатилди.
- Наманган вилояти фаолларининг йиғилишида вилоятда 1997—2000 йилларда халқ таълими тизимини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари муҳокама қилинди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

- Ҳамдўстлик давлатлари раҳбарларининг 17 январда Москвада белгиланган учрашуви январь ойининг охирги кунларига кўчирилди.
- Россия Президенти Борис Ельцин Марказий клиник касалхонада яна тўрт-беш кун бўлишини Кремль тиббиёт марказининг раҳбари Сергей Миронов айтди.
- Кеча Туркманистонда Хотира куни нишонланди.
- Белоруссия Президенти Александр Лукашенко ижроия ҳокимиятнинг олий табақасига янги раҳбарлар тайинлашни бошлади.
- Кеча Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарлари билан кенгаш ўтказди. Кенгашда Турсунзода шаҳрида яқинда рўй берган воқеалар таҳлил этилди. Давлат раҳбарининг матбуот котиби Жаъфар Саидовнинг хабар беришича, ушбу шаҳарда вазиятнинг кескинлашуви сабабларини аниқлаш бўйича комиссия ташкил этишга қарор қилинди.
- Бугун россиялик журналистлар ўзларининг касб байрамларини нишонламоқдалар.
- Россия ва Озарбайжон автомобиль ва ерости темир йўллари қурилиши борасида ҳамкорлик тўғрисидаги битимни имзоладилар.
- Ўтган йили Ёқутистонда олтин қазиб олиш қарийб уч тоннага камайди.

ХОРИЖДА

- Гаагада грузин-абхаз музокаралари бўлди. Делегациялар можарони бартараф этиш мақсадида мулоқотларни давом эттиришга келишиб олдилар.
- Эрон ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятий Италия ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари Ламберто Дини ҳамда Италия вазирлар кенгаши раиси Романо Проди билан учрашди.
- Германиянинг Дюссельдорф шаҳар судида собиқ ГДР «айғоқчиси» Маркус Вольф устидан суд жараёни бошланди. У одамларни ўғирлаганликда ва уларга тан жароҳати етказганликда айбланмоқда.
- Римда жуда ҳам қатъий махфий вазиятда Боснияниниг Брчко шаҳрининг бўлажак мақоми тўғрисида музокаралар давом этмоқда.
- Шанба куни Сеулда Жанубий Корея Президентининг истеъфосини талаб қилаётган оммавий намойиш қатнашчилари билан полициячилар ўртасида қонли тўқнашувлар бўлиб ўтди.
- Софиядаги вазият ҳам хавфли бўлиб турибди. 11 январга ўтар кечаси минглаб намойишчилар Болгария парламенти биносининг бир қисмини эгалладилар. Улар парламентнинг тарқатиб юборилиши ва муддатидан илгари сайловларнинг ўтказилишини талаб қилмоқдалар. Сўнгги икки кундаги воқеалардан сўнг якшанбага ўтар кечаси Софияда вазият бир мунча сокинлашди.
- «Бирорта мамлакат, шу жумладан Туркия Кипрга ҳарбий куч ишлатиш йўли билан таҳдид солмаслиги ёки ҳарбий куч қўлламаслиги керак», деб баёнот берди АҚШ давлат департаментининг расмий вакили Николас Бернс.
- Бразилиянинг жануби-шарқий ҳудудида юзага келган сув тошқини оқибатида 65 киши ҳалок бўлди, 21 минг киши бошпанасиз қолди. Минас-Жерайс штати айниқса катта талафот кўрди.
- Шанба куни Мехикода ва мамлакатнинг бошқа ҳудудларида Рихтер ўлчови бўйича 7,3 балл кучга эга бўлган ер қимирлади. Зилзиланинг маркази Тинч океанидадир.
- Тунисда ҳам ер силкинди. Бу ердаги зилзила кучи Рихтер ўлчови бўйича 3,5 балл бўлди. Қурбонлар ва вайронагарчиликлар бўлмади.
- АҚШнинг Жозеф шаҳрида антиқа мусобақа бўлиб ўтди. Узун тиллилар беллашувида биринчи ўринга тилининг узунлиги 22 сантиметр бўлган 19 ёшли Хью Стоун даъвогар эди. Лекин 18 ёшли Мэри Рэбекка Керн деган қиз ундан биринчи ўринни тортиб олди. Чунки қизнинг тили узунлиги 25 сантиметр эди. Нима бўлганда ҳам мусобақа охири қувончли тугади: унинг қатнашчилари бирбирларини севиб қолишиб, оила қуришга аҳд қилишди.

«ОҚШОМ»НИНГ УШБУ СОНИДА:

«Мусаффо осмонимизда истиқлол эришган зафарлар эпкини кезиб юргани ютуғимиздир. Илоҳим, ёмон кўзлардан асрасин. Ватаннинг сендайин сергак посбонлари бор экан, кўнгил ҳеч қачон беҳаловат бўлмайди. Вужудинг Ватанга бўлган меҳр, муҳаббатдан озиқланаётган экан, қалбинг — уйғоқ. Демакки, улуғ боболарингга хос мардлик, жасурлик сени тарк этмайди, ўзбек ўғлони!»

Дарҳақиқат шундай. Қуролли Кучларимиз сафида ўз йигитлик бурчини ўтаётган посбонларимиз эл-юртимизни сергаклик билан қўриқлаб турибдилар. Ватан ҳимоячилари куни ва Қуролли Кучларимизнинг 5 йиллиги муносабати билан берилган материалларда ана шулар ҳақида ҳикоя қилинади.

2-БЕТ

Жаҳон меъморчилигининг бир неча асрлик ноёб намуналарини ўз бағрида асраб келаётган қадимий ва гўзал Хива шаҳридаги «Тошҳовли» саройи довруғини эшитганмисиз? Ана шу саройга бағишланган Огаҳийнинг шеъри ва сарой ҳақидаги мақола муштарийларда қизиқиш уйғотиши турган гап.

3-БЕТ

Зайтун дарахти хосияти ҳақида табобат илмининг қуёши Абу Али ибн Сино ҳам ажойиб битиклар қолдирган. «Муборак дарахт хосияти» сарлавҳали мақолани ўқисангиз зайтун дарахти ҳақидаги барча гаплардан воқиф бўласиз. Бундан ташқари «Шахмат ва каромат», «Машҳур бўлиш осонми?» сарлавҳаси остидаги мақолалар ҳам муштарийларга манзур бўлади деган умиддамиз.

4-БЕТ

Спорт

МАҲАЛЛАДА ҚИЗИҚАРЛИ МУСОБАҚА

Шаҳримиздаги «Олтинкўл» маҳалласида шашка бўйича мусобақа ўтказилиб, унда маҳаллада яшовчи барча мактаб ўқувчилари иштирок этишди.

Қизиқарли ўтган мусобақа сўнггида ўғил болалар орасида уч шашкачи: Анвар Азимов, Ойбек Юнусов, Козим Раҳимовлар 12 имкониятдан 11 очко тўплашди. Ҳакамлар маслаҳатлашиб, рақибларига нисбатан икки ёш кичик бўлган Козимжон Раҳимовни мусобақа ғолиби деб топишди. Қизлар ўртасида эса саккиз имкониятдан 100 фоизлик натижа кўрсатган Наргиза Мадалимова биринчи ўринни банд этди. Ғолибларга маҳалла оқсоқоли Жўра Ортиқов ҳамда «Ал-Аксо» фирмасининг раҳбари Фарҳод Ҳайитметовлар фахрий ёрлиқ ва пул мукофотларини топширишди.

Беҳзод ҲОЖИМАТОВ.

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни

Ўзбекистон Қуролли Кучларининг бугунги салоҳияти ва истиқболи, ҳарбий қурилиш соҳасида тўплаган муайян тажрибаси мамлакатимиз мудофааси ишончли қўлларда, деб айтишга тўлиқ асос беради. Яхши ўқитилган ва тарбия этилган йигитларимиз эл-юртимизни сергаклик билан қўриқлаб турибдилар.

Ислом КАРИМОВ.

Эртага мамлакатимизда Ватан ҳимоячилари куни ва Ўзбекистон Қуролли Кучларининг 5 йиллиги нишонланади

ИШОНЧЛИ ВА ҚУДРАТЛИ

«Ўзбекистон Республикасининг мудофааси — давлат мустақиллигини, ҳудудий яхлитликни, республика манфаатларини ҳимоя қилишни ва аҳолининг тинч ҳаёт кечиришини таъминлашга қаратилган сиёсий, иқтисодий, ҳарбий ва ижтимоий-ҳуқуқий тадбирлар мажмуидан иборатдир».

(Ўзбекистон Республикасининг «Мудофаа тўғрисида»ги Қонуни, 1-модда, 1-банд).

Давлат мустақиллиги қўлга киритилганидан буён ўтган муддат ичида барча соҳаларда янгиланиш ва юксалиш жараёнлари юз берди ва бу жараён ҳозир ҳам давом этаётир. Озод юрт қалқони дея таърифланган қўшинларимизда тилга олса арзирлик талай ижобий ўзгаришлар содир бўлганлиги айни ҳақиқатдир. Бунга жаҳон гувоҳ бўлиб турибди. Кўпгина хорижий мамлакатлар Ўзбекистонда Марказий Осиёдаги ўзга давлатлардан фарқли равишда ўта мустаҳкам ва ишончли мудофаа тизими яратилганлигини эътироф этмоқдалар. АҚШда ўтказилган «Кооператив Оспрей-96» ҳарбий-ўқув машқлари ушбу ҳаётий ҳақиқатни яна бир карра тасдиқлади.

Зобит С. Алимов хизмат қилаётган алоқачилар қисмини Қуролли Кучларимиз босиб ўтган тадрижий тако-

миллашув йўлига бир мисол тариқасида келтириш ўринли.

Аввало, ҳарбий қисмдаги бирмунча эскирган моддий-техника базаси тубдан янгиланаётганлигини айтиш жоиздир. Кўп жиҳатдан бугунги кун талабларига жавоб бермай қолган алоқа қурилмалари ўрнига замонавий ускуналар келтирилмоқда. Айни вақтда қисм шахсий таркиби янги алоқа аппаратлари билан ишлашни ўрганишяпти. Махсус ўқув машғулотлари ўтказилиши учун мукаммал жиҳозланган янги синф хоналари ҳамда каттагина сузиш бассейни бунёд қилинди. Шунингдек, ҳудудда теннис корти қурилиши режалаштирилган.

Ўз халқи анъаналарига эътиқод қўйган, ғурури баланд, маънавияти юксак аскар — энг яхши, енгилмас жангчидир. Ҳозирда солдатларга таълим бериш тўлиқ давлат тилида олиб борилмоқда. Мазкур қисм шахсий таркибининг 80 фоизини туб миллат вакиллари ташкил қилишини ҳисобга олган ҳолда, бунинг замон зарурати, эҳтиёжи эканлигига шубҳа йўқ. Қисмдаги русийзабон зобит ва аскарлар учун эса Давлат тилини ўрганиш бўйича бир нечта тўгарак иши йўлга қўйилган. Жойлардаги туман ҳокимликлари орқали тўгараклар фаолиятини бошқаришга жалб қилинган тажрибали мутахассис-ўқитувчилар зиммаларига юклатилган вазифаларга виждонан ёндошмоқдалар. Ҳарбий ўқув қўлланмалари, адабиётлар, ўқув дастурлари ва услубиётлари миллий мафкурага асосланган ҳолда бутунлай қайта ишлаб чиқилди. Сиртдан шунчаки, оддий бўлиб кўринган бир ҳолатга эътибор бериш лозим — озиқ-овқат рационида миллий таомларимизнинг пайдо бўлиши аскарлар руҳиятида ижобий акс этаяпти.

Ҳокимлик билан амалий ҳамкорлик алоқалари кундан-кунга равнақ топаётганлиги диққатга лойиқ. Қисм ҳудудидаги йўлкаларнинг асфальтлангани, бир қанча маъмурий-маиший бинолар таъмирлангани ва амалга оширилаётган шу сингари ободончилик тадбирлари мазкур ҳарбий қисмни ҳокимлик ҳамда ўзга бошқарув органлари доимий қўллаб-қувватлаётганидан далолат беради.

Ватан олдидаги ўз конституциявий бурчларини бажараётган оддий аскарларга ҳарбий хизматни муваффақиятли адо этишлари учун имкон қадар қулай шарт-шароитлар вужудга келтирилган. Бу борада республикамиз раҳбарияти ниҳоятда оқилона йўл тутаётир. Нафақат аскарларга, балки уларнинг оилаларига ҳам турфа имтиёзлар, енгилликлар жорий этилган. Мисол учун, муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган аскарларнинг оиласи ер солиғидан тўла озод қилинади. Аскар мактубларининг бепул юборилиши, ҳарбий хизматни тугатиб қайтган йигитларга олий ўқув юртларига кириш имтиҳонлари чоғида имтиёзлар берилиши юқоридаги фикрларимизнинг далилидир.

Бу ўринда посбонларимизга кўрсатилаётган ғамхўрликларнинг айримларигина, шунда ҳам асосан моддий имтиёз ва рағбатлар баён қилинди, холос. Ҳарбий хизматчилар маънавий жиҳатдан ҳам қўллаб-қувватланаяптики, бу Қуролли Кучларимизнинг омма ўртасидаги мавқеининг янада ортишига муҳим омил бўлаётир.

Қўшинларимизда ўз хоҳиши билан хизматга келган аскарларнинг тобора кўпайиб бораётганлиги қувонарлидир. Бу ҳол жамиятимиз аъзолари онгида рўй бераётган катта ўзгаришларнинг табиий маҳсули сифатида баҳоланиши керак.

Ўтган йилнинг 1 декабридан эътиборан мустақил Ўзбекистоннинг Қуролли Кучлари ўз фаолиятини янги Умумҳарбий Низом асосида давом эттирмоқда. Уни яратишда халқимиз олдида турган муҳим вазифалар, шахсий таркибнинг миллий хусусиятлари ҳисобга олинган. Ушбу Низом ҳарбий қисм ва бўлинмаларнинг жанговар тайёргарлигини оширишда, шахсий таркиб ҳамжиҳатлиги ва ички тартиб-интизомни мустаҳкамлашда улкан аҳамият касб этади.

Инсоният тарихидан маълумки, бирор давлат яхши қуролланган, кучли армияга эга бўлиши учун катта муҳлат зарур. Ҳукуматимиз бу мушкул масалани қисқа фурсатда ҳал этганлиги истиқлолимизнинг абадий эканлигига энг ёрқин далилдир.

Б. ИСРОИЛОВ.

ЎЗБЕК ПОСБОНИГА МАКТУБ

Ватан ҳақида ўйлашнинг ўзи одамни асло зериктирмайди. У шундай бир яхлит, мўъжаз, дилга яқин тушунчаки, уни юрагинг билан бирга уриб турганлигини ҳис қиласан.

Хорижда ўқиб юрган кезларимизда ҳар куни Ўзбекистон байроғининг рамзи акс этган самолётни кўриш учун ошиқардик. Бир гал ҳатто радио тўлқинлари орқали ўзбекча эшиттиришни ушлашга муваффақ бўлдик. Ватаннинг, миллатнинг тилидаги оддийгина эшиттириш биз мусофирларга аллақандай руҳий таскин бераётган эди. Шунда мен Фурқатнинг нимага «Фиғонким гардиши даврон, айирди ўз диёримдан» деб нолайи-афғон чекканлигининг, Бобурдаги туганмас ҳасратларнинг асл моҳиятини англагандек бўламан.

Рости, Ватан ҳимоячиси деган шарафли туйғу билан нафас олаётган аскарга ҳавас қиламан. Шу туйғу билан нафас олаяптими, демак, юраги уйғоқ. Постда сергак турган аскар, ҳимоячи, сенга Ватанни сев, унинг ҳар бир қаричини ардоқла дея кўрсатма бериб бўлмайди. Чунки Сенинг қалбинг уйғоқ. Истиқлол шабадалари эсаётган Ватандан эркин нафас олаяпсан. Ватан харитаси юрагингга чизилган. Шу боис бу тупроқнинг муқаддаслигини қалбан ҳис қиляпсан.

Ватан сарҳадига зийрак нигоҳингни қадаб, бир-бир кўздан кечирасан. Аждодларинг руҳи кезиб юрган Ватан бир зум нигоҳингда жамланади. Ва сенга куч, далда беради.

Гўдакларнинг ширин уйқуси бузилмаган, она алласида маъюслик йўқ. Шунданми, мунаввар тонглар бир олам ютуқларимиздан бизга гулдаста тортиқ этади. Билгилки, бунда сенинг беқиёс ҳиссанг бор, Ватан посбони!

Мусаффо осмонимизда истиқлол эришган зафарлар эпкини кезиб юргани ютуғимиздир. Илоҳим, ёмон кўзлардан асрасин. Ватаннинг сендайин сергак посбонлари бор экан, кўнгил ҳеч қачон беҳаловат бўлмайди. Вужудинг Ватанга бўлган меҳр, муҳаббатдан озиқланаётган экан, қалбинг — уйғоқ. Демакки, улуғ боболарингга хос мардлик, жасурлик сени тарк этмайди, ўзбек ўғлони!

Лейтенант А. САФАРОВ.

ҲАРБИЙ ИЖОДКОР

Ўзи гарчи ҳарбий шифокор бўлса ҳам бадиий ижод билан кўп йиллардан бери шуғулланиб келадиган фаол ижодкор мухбиримиз Искандар Раҳмоннинг кўплаб публицистик, шеърий асарларини «Оқшом» саҳифаларида ўқигансиз. Искандар Раҳмон узоқ муддат ҳарбий хизматда бўлди. Тиббиёт хизмати подполковниги сифатида Ватан посбонларининг соғлиғи, саломатлиги ҳақида қайғурди. Лекин бир лаҳза бўлсин қўлидан қаламини қўймади. Ўнлаб очерклар ёзди, жўшқин шеърлар ижод қилди. Муаллиф нима ёзмасин уларда она Ватан меҳри, соғинчи у яратган мисраларда ҳамиша барқ уриб турди.

Искандар ака кейинги йилларда бадиий ижод билан муттасил банд бўлмоқда. Унинг «Оқ халатли шифокорлар», «Оловли гулдаста» сингари китоблари чоп этилди. Ушбу китобларда у уруш жабҳаларида жавлон урган ҳамшаҳарларимиз, юртдошларимиз кўрсатган жасоратларини қаламга олди.

Яқинда Искандар Раҳмоннинг янги «Йўллардаги гуллар» шеърлар ва қўшиқлар тўплами чоп этилди. Тўпламдан жой олган шеърларда Ватанимиз сарҳадларида посбонликда турган йигитларимизнинг садоқатлари, ичган қасамларига содиқликлари, бурчларини ихлос билан адо этаётганликлари ўзининг бадиий ифодасини топган. Айниқса, «Минг тасанно!», «Қутлуғ бўлсин беш ёшинг!», «Эй, музаффар армиям!», «Ўзбекистон генераллари», «Биз аскармиз, зобитмиз...», «Байрамингиз бўлсин муборак!» каби шеърлар, қўшиқлар равон ёзилгани билан ўқувчининг эътиборини ўзига тортади. Тўпламга кирган кўплаб шеърлар таниқли ҳофизларимиз, хонандаларимиз, ҳарбий санъаткорлар томонидан ижро этилиб, севиб тингланмоқда.

Бугун жангчи-ижодкор Искандар Раҳмонни Ватан ҳимоячилари куни билан табриклаб, унинг янги шеърларини «Оқшом» муштарийларига ҳавола этамиз.

Шеърий лаҳзалар

ОФАРИН

Минг офарин, тасанно,
Бу қадди бўйингизга!
Заковатда бебаҳо,
Нияту ўйингизга!
Келдик олиб тўёна
Бу қутлуғ тўйингизга.
Жўр бўлайин мардона
Тарона, куйингизга!

НАҚАРОТ:

Тўйингиздан ўргулай,
Эй, элим посбонлари!
Бўйингиздан ўргулай,
Кўкси тоғ, қалқонлари!
Ўйингиздан ўргулай,
Эй, қомати шамшодим,
Куйингиздан ўргулай,
Алпомишим, Фарҳодим!

Истардикки, тўйингиз
Эл-юртга бахт келтирсин!
Яхши ният-ўйингиз
Шижоат, шаҳд келтирсин!

Эллар аро тотувлик,
Тинчликдан тахт келтирсин!
Шўх тарона, куйингиз
Дилга фараҳ келтирсин!

БЎЛИНГИЗ ОМОН

Ўзбекистон марди-майдони,
Сарҳадларин сергак посбони,
Тинчлигимиз пўлат қалқони,
Эй, посбонлар бўлингиз омон!

Армиямиз кучи-қудрати,
Ўзбекистон шони-шуҳрати,
Юрт тинчлиги ўйи-нияти,
Эй, посбонлар бўлингиз омон!

НАҚАРОТ:

Саждагоҳим —
Ватаним деган,
Қиблагоҳим —
Ватаним деган,
Унга фидо жон —
таним деган,
Сиз, ўғлонлар бўлингиз омон!

Искандар РАҲМОН.

АЪЛО КЎРСАТКИЧЛАР

Ҳозирда Қуролли Кучларимиз қисм ва бўлинмалари шахсий таркиби қишки мавсум ўқув машғулотларида зўр уюшқоқлик билан қатнашиб, ўз жанговар тайёргарлик маҳоратларини янада мукаммаллаштиришга астойдил бел боғлаганлар.

Жумладан, лейтенант Т. Холхўжаев етакчилик қилаётган жамоа ҳам ҳар бир ўқув машғулотда фаол қатнашиб келмоқда. Айниқса, взвод командирининг ўринбосари, сержант Б. Файзиев ушбу мавсумнинг илк ўқув машғулотларидаёқ жамоанинг энг етакчи посбонларидан эканлигини шараф билан намоён этаётир. Чунончи, нишонга отиш бўйича ўтказилган машғулотларда бехато мўлжалга олиб, энг юқори кўрсаткични қўлга кирита билди.

Маҳоратли кичик командир нафақат шахсий юқори жанговар тайёргарликка эга эканлиги, шунингдек, ўз қўл остидагиларнинг пухта билим ва амалий кўникмага эга бўлишларида ҳам астойдил бош-қош бўлмоқда.

Қишки ўқув мавсумини зўр уюшқоқлик билан бошлаган ушбу жамоа посбонлари ҳам қутлуғ айём — Қуролли Кучларимизнинг 5 йиллигини хизматдаги аъло кўрсаткичлар билан қаршилашга азму қарор қилганлар.

У. ҲАМИДОВ,
катта лейтенант.

МУНОСИБ СОВҒА

Оддий аскар Ш. Ғаффоров Янги йилни янги хизмат ютуқлари билан бошлади. Байрамдан сўнг ўтказилган илк ўқув машғулотида сафдошлари қатори фаол қатнашди. Жанговар қуролдан барча нишонларни бехато мўлжалга олиб, аъло баҳога мушарраф бўлди.

Фидойи аскар десантчилар сафида хизмат қилаётганлигидан беҳад фахрланади. Жанговар тайёргарлик маҳоратларини янада мукаммаллаштириб бораётган посбон Қуролли Кучларимизнинг 5 йиллигини фақат аъло хизмат кўрсаткичлари билан қаршилашга қатъий бел боғлаган.

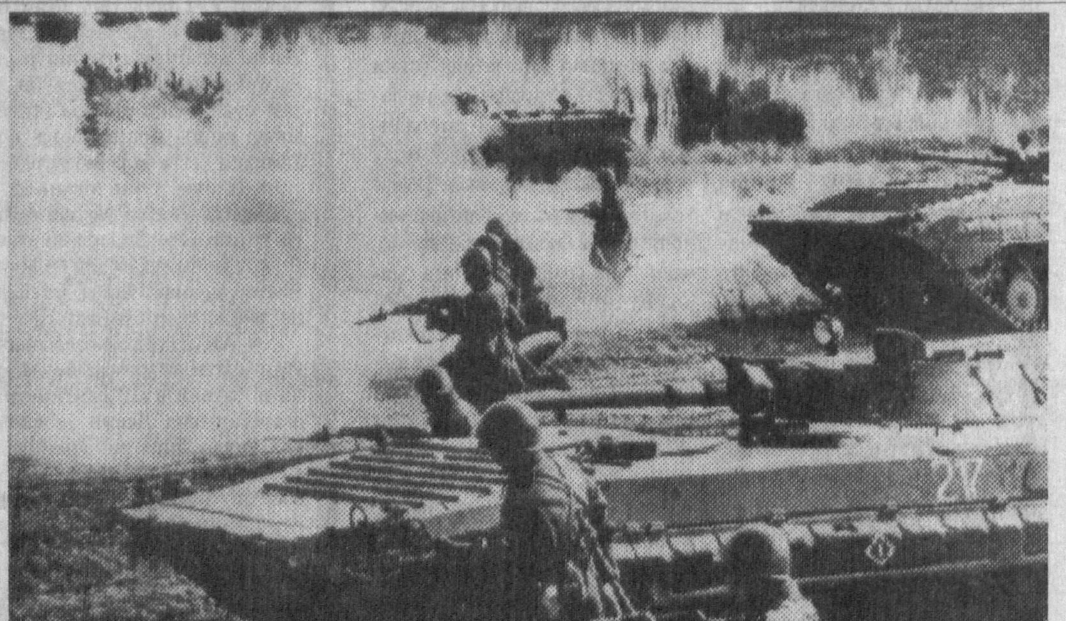

НАМУНАЛИ БЎЛИНМА

Бўлинмамиз шахсий таркиби орасида ўз хизмат ютуқлари билан барчага ўрнак бўлаётган мард, ботир, эпчил ва ақл-идрокли, она-Ватанимиз тинч-осойишталиги йўлида сидқидилдан хизмат қилишни ўзларининг инсонийлик бурчлари деб билаётган йигитлар бисёр. Чақирув давригача жисман ва маънан чиниққан Олимов, Умрзоқов, Султонов, Толипов каби сержантлар ҳамда Воҳидов ва бошқа кўплаб оддий аскарлар ана шундай аълочилар жумласидан. Зеҳни ўткир, сергак бу алоқачи посбонлар ёзги мавсум якуний синов машғулотларида ўз зиммаларидаги вазифаларини муваффақиятли уддалаб, юқори баҳолар олишга эришдилар.

— Хизматдаги ютуқларимиз билан тинчлигимиз, келажагимиз осойишталигини сақлашдек улуғвор ишга ҳисса қўшаётганимиздан мамнунмиз, — дейди сержант Султонов. — Айни пайтда биз қизғин ўтаётган қишки мавсум тайёргарлик машғулотларида астойдил қатнашиб, қатор ютуқларни қўлга киритмоқдамиз. 14 январь — Ватан ҳимоячилари кунини нафақат яхши ўқиш, балки тартиб-интизом бобида барчага намуна кўрсаттан ҳолда кутиб олишга интилмоқдамиз.

Р. ЖЎРАЕВ,
оддий аскар.

«КАМОЛОТ» ТАШАББУСИ

Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси ташаббуси билан муҳим тадбир амалга оширилмоқда. Республикамизнинг барча вилоятларидаги мудофаа ишлари бўлимлари, соғлиқни сақлаш бошқармаларида махсус йиғилишлар ўтказилиб, уларда 1996 йил кузги ҳарбий чақириқ якунлари ҳар тарафлама таҳлил қилинади. Йиғилишларнинг натижалари эса умумлаштирилган ҳисобот тарзида Республика «Камолот» жамғармасининг бошқарувига юборилади. Масъул бўлимлар олинган маълумотларни қайта ишлаб, вилоятлар бўйича қиёсий хулосалар чиқаради. Бундай тадбир республика миқёсида илк маротаба ўтказилаяпти.

Мазкур тадбирдан кўзланган мақсад чақирув ишларига алоқадор муассасалар ишини янада такомиллаштириш, айрим камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш, шунингдек, чақириқ ёшигача бўлган ўсмирлар орасида ташвиқот ишларини кучайтиришдир.

И. БЕҲЗОДОВ.

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон Қуролли Кучларида ўз хизмат бурчини ўтаётган Ватан посбонлари кундалик ҳаётидан лавҳалар.

Ҳозирги ўтиш даврининг ижтимоий-сиёсий ҳолати мустақил Ўзбекистон давлатининг тез суръатларда барпо этилаётганлиги билан тавсифланади. Шу жараён демократия ва ислоҳотларни ҳаётга тадбиқ қилиш, бозор иқтисодини шакллантирувчи қонунлар пойдеворини қуриш билан бир вақтда содир бўлмоқда.

Ҳуқуқий давлат сари

ФУҚАРОЛАР МАНФААТЛАРИ ҲИМОЯЧИСИ

Мамлакатимизда ҳуқуқий давлат барпо этишга йўналтирилган тадбирлар амалга оширилаётган бир вақтда, одил судловни амалга ошириш, қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш борасида олдимизда турган асосий вазифалардан бири — ҳар бир иш юзасидан қонуний ва асосли ҳукм ва қарорлар чиқарилишини, улар ҳам ўз ўрнида адолатли бўлишини таъминлашдир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг 1995 йил январда бўлиб ўтган халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгашида сўзлаган нутқида «Мен бир гапни кўп такрорлаб айтаман: халқимиз ҳар қандай қийинчиликка чидаши мумкин, лекин адолат, ҳақиқат мезони бузилса чидай олмайди. Адолат устун бўлган жойда иш юришади, юртда файзу барака, одамларда меҳр-оқибат, устуворлик касб этади. Адолат бўлмаган жойда адоват пайдо бўлади, кишилар орасида низо-нифоқлар кучаяди», деб таъкидлаганди.

Барчамизга маълумки, жиноятчиликнинг ўсиб бориши ижтимоий кескинликни вужудга келтириб, унинг мураккаблашишига сабаб бўлувчи омилдир. Шунинг учун ҳам одил судловни амалга оширишда «Судлар тўғрисида»ги қонун, янги жиноят ва жиноят процессуал кодексларида ўз ривожини топган, айбсизлик презумпцияси, фуқароларнинг қонун ва суд олдида тенглиги, суд ҳокимиятининг мустақиллиги принципларига риоя қилиш аҳамияти ҳуқуқ ва қонунчиликнинг ролини янги поғонага кўтаришни талаб қилмоқда.

Ўтган давр мобайнида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига асосланган ҳолда қабул қилинган «Прокуратура тўғрисида»ги қонун давлат идоралари тизимида прокуратуранинг ўрнини белгилаб бериб, унга кўпгина вазифа ва мажбуриятлар юклади.

Назорат концепциясидан воз кечиш билан боғлиқ бўлган прокурорнинг суддаги ҳуқуқий ваколатининг ўзгариши унинг вазифаларини амалга оширишдаги аҳамиятини камайтирмайди.

Прокурор қонунга асосан фақат судда ишларнинг кўрилишида иштирок этувчи тенг ҳуқуқли тарафлардан бири, холос, лекин бу давлат айбловчиси олдида турган вазифалар доирасини торайтиради, у фақат судланувчининг айбини ошкора этувчи далилларни топиш ва айблов нутқини сўзлашдан иборатгина деган тушунчани англатмайди. Прокурорнинг вазифаси анча масъулиятли ва кенгдир.

Прокурор — суд жараёнида фуқароларнинг Конституцион ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя этишнинг асосий гаровидир. Ўзига берилган ваколатни у ўзига хос усул ва шаклларда амалга оширади. Бундай шароитлар, прокурорнинг кўп қиррали фаолиятининг устувор йўналишлари, бу — суд мажлисларида ишлар кўрилишида қатнашиш ва улар бўйича қабул қилинадиган қарорларнинг қонунийлигини текшириш, шу жумладан, қонунсиз суд қарорлари устидан протест келтиришдир.

Прокуратурага давлат органи сифатида фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш вазифасини юклаш билан идоралардан ана шундай низолар кучаймаслигини, уларнинг олдини олишни кафолатловчи «Одиллик принципи»нинг оғишмай бажарилиши амалга оширилишини таъминлашлари талаб қилинади.

Нарзулла ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар прокурорининг ўринбосари, адлия катта маслаҳатчиси.

Хиванинг 2500 йиллиги олдидан

«ТОШҲОВЛИ» САРОЙИ

Хива жаҳон меъморчилигининг бир неча асрлик ноёб намуналарини ўз бағрида асраб келаётган қадимий шаҳардир. Ажойиб ёдгорликлар, халқ санъати обидалари, ноёб меъморий қасрлар макони бўлган кўҳна Хива довруғини ким эшитмаган. Бу ердаги Муҳаммад Аминхон, Муҳаммад Раҳимхон , Оллоқулихон, Шерғозихон, Қутлимурод Иноқ, Исломхўжа мадрасалари, Исломхўжа ва Калтаминор миноралари, Кўҳна Арк, Нуруллабой, Карвонсарой, Саройбозор, Тошҳовли, Паҳлавон Маҳмуд мақбаралари каби улкан қасрлар, саройлар, гумбазлар ўзининг гўзаллиги, бежиримлиги, ғоят мустаҳкамлиги ва бетакрор нақшлари билан одамларни ҳайратда қолдириб келмоқда.

Ўзининг 2500 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўраётган Хиванинг тинч кўчаларидан юриб, асрлар бўйи чиройини йўқотмай турган қадимий биноларга назар ташлар экансиз, инсоният руҳининг улуғворлиги ҳақида мулоҳаза юритасиз.

Хивани сайёҳлар шаҳри, музей шаҳар деб аташади. Чиндан ҳам шундай. Чунки, бу ерда ўзбек меъморчилигининг энг ноёб тарихий ёдгорликлари кўп. Асрлар оша бизнинг давримизгача сақланиб келинаётган бу обидаларнинг қурилиш даври, ўзига хос услуби, безагининг ўзгача тарихи бор. Бугун халқ усталарининг маҳоратидан гувоҳлик берадиган, Хоразм халқ меъморчилиги ва наққошлигининг нодир намуналаридан бири ҳисобланган «Тошҳовли» саройи ҳақида фикр юритмоқчимиз.

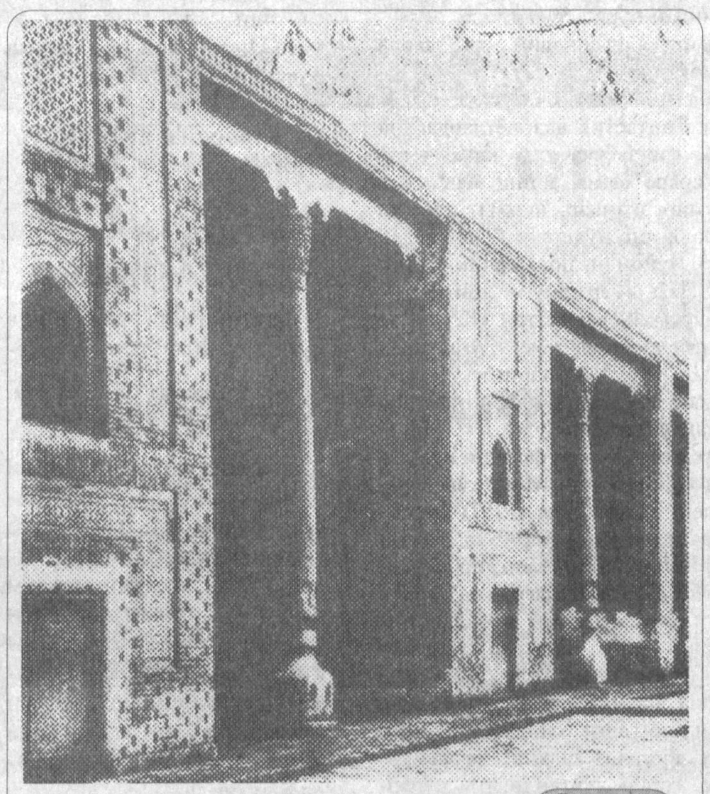

Хива хони Муҳаммад Раҳим ўғли Оллоқулихон 1825 йили тахтга ўтиргач, пойтахтда бир қанча зийнатли бинолар, жумладан, ажойиб «Тошҳовли» саройини қуришга аҳд қилади. Шу мақсадда хон Хива ҳунармандларига бошлиқ бўлиб юрган машҳур уста Тожи Нурмуҳаммад ҳамда Муҳаммад Ёқуббой ибн Юсуф Меҳтарни чақиртириб, уларга ўз таклифини айтади. Хивалик уста Қаландар Хевақий билан шайхлар қишлоғидаги наққош уста Абдулла Жиян қурилиш ишларига бошлиқ қилиб сайланадилар. Усталар бошлиғига бўлажак ҳашаматли бино жойини аниқлашга фурсат берилади. Уста ҳозирги «Тошҳовли» саройи ўрнини танлайди, бу жой хонга ҳам маъқул бўлади. Сарой қуриш учун жой аниқлангач, хомаки лойиҳа кўриб чиқилади ва у тасдиқланади. Ана шундан кейин қурилиш ишлари бошланиб кетади. Сарой пойдевори учун Юмри ва Султон бобо тоғида кўп сонли ҳашарчилар тинмай мармар тошларни тайёрлаб, уни қурилиш майдонига от-аравада ташиб келтирадилар. Сарой қурилишида ишлатиладиган мармартош, пишиқ ғишт, ёғоч, ганч ва бошқа материаллар атроф жойлардан олиб келинган. Хива меъморчилик мактабининг энг машҳур усталари бунёд этган бу саройнинг деворлари сиркор кошинлар билан қопланган, ганч, тош ва ёғоч ўймакорлиги, бўяма нақшлар билан жуда моҳирона безатилган. Халқ усталарининг тезкорлик билан олиб борган қурилиш ишлари 1830 йили бошланиб, 1838 йили ниҳоясига етади.

Саройда уч бўлим: ҳарам, меҳмонхона ва арзхона бўлган. Буларнинг ҳаммаси тўғри тўртбурчакли ҳовли саҳни атрофида жойлашган. Жуда катта ҳудудни эгаллаган бу саройда бир юз ўн битта хона ва бўлма бор. Бу хоналарнинг айримларида хон оиласи яшаган бўлса, айримларида эса турли идоралар жойлашган. Масалан, 22-хонада катта айвон бўлиб, унда элчилар қабул қилинган. Хонанинг деворлари сирли кошинлар ва нақшли хатлар биган ва ўймакорлик билан ишланган, шифтларига эса турли гуллар солинган. Саройнинг айрим хоналари шундай серҳашам қилиб безатилганки, бу халқ усталарининг нақш бериш соҳасидаги эришган ютуқларини кўрсатиб турибди. Саройнинг арзхона бўлими ҳам ранг-баранг парчин, сиркор кошинлар билан сержило қилиб безатилган. Саройдаги наққошлик ва барча безакларни ўша даврнинг машҳур устаси Абдулло Жиян бажарган. Саройдаги ёғоч ва мармар ўймакорлиги ҳам жуда нафис бажарилган. Айниқса, шифтлардаги товланувчи бўёқлар, ажойиб нақшлан жуда моҳирона безатилган. Меҳмонхона айвонлари сиркор кошинли деворлари, ёрқин нақшли шиплари, кунгурадор арклари ва қуббалари туфайли ғоятда дабдабали ва манзарали чиққан. 28-хонада эса хоннинг катта амалдорлари ўтирганлар. Саройнинг деворлари қадимий Хива кошинлари билан жуда нафис қилиб безатилган. Бинонинг ичи ганч билан суваллар кишини ҳайратлантиради.

Тошҳовли баланд деворлар билан ўралиб олинган. Сарой ва турар жой биноларининг мураккаб бир бутунини қуршаб олган қалъа деворининг ташқи томони гумбазли токчалар билан безатилган.

Саройнинг «Тошҳовли» деб номланишининг сабаби шуки, Оллоқулихондан аввалги Хива хонларининг бирортаси ҳам бундай ҳашаматли сарой қурдирмаганлар. Сарой бутунлай пишиқ ғишт ва мармардан бино қилинганлиги учун «Оллоқулихоннинг «Тошҳовлиси» деб атаганлар. Хонлик тугатилгандан кейин бу муҳташам сарой давлат мулкига айлантирилди. Кейинги йилларда «Тошҳовли» саройи қайта таъмирланди. Бу ишларни сифатли амалга оширишда Хива ҳунармандларининг бобокалони, машҳур наққош ва ёғоч ўймакорлигининг билимдони марҳум Ота Полвонов ҳамда Ўзбекистон халқ рассоми, Давлат мукофоти соҳиби раҳматли уста Абдулла Болтаев ва Хиванинг бошқа усталари фаол қатнашиб, сарой айвонларининг шифтлари ва қабулхона безакларини, мармар ва ёғоч устунларини нафис «ислимий» услубида санъаткорона бажариб, сарой хоналарига қайта ҳаёт бағишладилар.

Неча-неча асрлардан буён сақланиб келинаётган ёдгорликлар ҳақида ўйлаганимизда бу обидаларни бунёд этган қўли гул ота-боболаримиз, уларнинг ўлмас меросини, ҳунарини асрабавайлаб давом эттираётган истеъдодли меъморлар, ғишт терувчилар, ганчкорлар, ўймакорлик санъатининг моҳир усталари кўз олдимизда гавдаланади. Неча асрлардан бери ҳаммага завқ-шавқ бағишлаб келаётган гўзалликни яратган бу рассомлар, ўймакорлар, меъморларга таъзим қилмоқ учун узоқ хорижий мамлакатлардан ҳар йили кўплаб сайёҳлар мингларча чақирим йўл босиб қадимий Хивага келадилар.

Шаҳар тупроғига қадам қўйган заҳоти энг аввало «Салом, Хива» дейишади. Бу салом ўша иморатларга панжа урган усталарга, ғишт ташиган шогирдларга, бўёқ тайёрлаган ҳунармандга-ю боплаб бинони безаган моҳир рассомларгадир.

Қадим меъморчилигимизнинг тож асарлари бўлган ва ҳозирги кунларгача эҳтиёткорлик билан сақланиб келинаётган бу тарихий ёдгорликлар меҳнаткаш омма тарихининг чинакам яратувчилари қўли билан яратилган. Бу кишилар — оддий одамлар, ажойиб халқ усталари, истеъдодли ижодкорлардир. Бас, шундай экан, халқ мулкини — санъатини сақлаш ва уни келажак авлодга етказиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Рашид БОЙТУЛЛАЕВ.

СУРАТДА: «Тошҳовли» саройининг жанубий қисми кўриниши.

Огаҳий

«КЎРУБ ҲАЙРАТДА ҚОЛИБ...»

Бўлиб андоқ биноким селу офат,
Асосиға етишмас то қиёмат.
Саройи қасри жаннатдек музайян.
Масарратга бўлуб даҳлизи маскан.
Бино ҳар сари топиб неча айвон,
Вале риф ат аро андоқки кайвон.
Фалакка бош чекиб ҳар ён неча тоқ.
Кўруб ҳайратда қолиб аҳли офоқ.
Бўлуб девори сарто пой кошин,
Топиб зарҳал била тазйин ҳоши.
Бўлуб кошиси аслини саросар,
Топибдур ложуварди бирла зевар.
Эшиклар барча олтундин муламмаъ.
Суфалар барча гавҳардин мурассаъ.
Келиб ҳар бир уйнинг сақфи заркор.
Кумушдин фарш ўлуб саҳнига ҳамвор.
Агар топмоқ тилаб андоқ иморат,
Фалак сайр ичра минг йил қилса суръат.
Булур сайр айламакдин чарх ожиз,
Топа олмас оннинг мислини ҳаргиз.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Иброҳим Раҳимнинг ўнлаб романлари, қиссалари, ҳикоялари ва очерклари аллақачон халқимизнинг маънавий мулкига айланиб кетган.

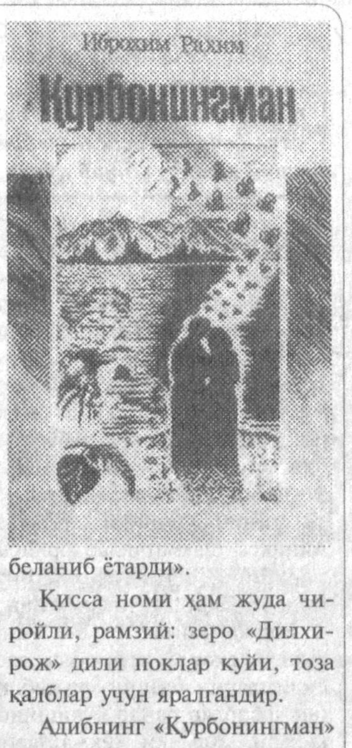

Яқиндагина у ўзининг 80 йиллигини жўшқин илҳом, янги асарлар билан кутиб олди. Газета ва журналларда мунтазам эълон қилинаётган долзарб мавзулардаги публицистик мақолалардан ташқари адибимиз баракали бадиий ижод билан ҳам шуғулланаётганига «Ёзувчи» нашриётида чоп этилган «Курбонингман» ҳикоялар ва қиссалар китоби ёрқин далилдир. Китобдан Иброҳим аканинг энг янги қиссалари ва ҳикоялари ўрин олган.

«Дилхирож» қиссасини поклик, ҳалоллик, фидойилик ҳақидаги насрий достон десак

Ихчам тақриз

САДОҚАТ ҚИССАЛАРИ

янглишмаймиз. Ширали тил билан ҳаётий воқеалар асосида ёзилган қиссани ўқиб чиққан китобхон бунга амин бўлади. Қисса қаҳрамони Бойхонбоев эл-юрт назарига тушиш, қаҳрамон унвонини олиш учун нимаки қинғирлик зарур бўлса, барчасини амалга оширади. Фақатгина бош ҳисобчи Бобонор ҳамма ишни тўғри юритади, уни ҳеч ким, ҳеч нарса чалғитолмайди. Ҳатто меҳмонларга сарф бўлган харажатларни ҳисоблаб раиснинг бўйнига қўяди: чек ёзиб кассага пулини топширишни талаб қилади. Раис безорижон бўлиб, уни фермага ўтказади. Бобонор бу ердаги номи бору ўзи йўқ фермани, бу ердаги кўзбўямачиликни кўриб, жони ҳалқумига келади. Бойхонбоев иккинчи олтин юлдуз дардида йўқни борга уриштириб юрганида Бобонор бош кўтаради. Уни «Жинни бўп қопти» деб жиннихонага қамайдилар. Ҳамма енгил нафас олади. Лекин Бобонор аёли Ихлосхонга бор гапни айтиб, ҳужжатлар темир сандиқда эканлигини, темир сандиқ эса қаерга кўмилганини айтади ва «фақат Марказга олиб бор» деб тайинлайди. Шу тариқа ғишт қолипдан кўчади. Инфарктдан энди оёққа турган Бойхонбоевга яна бир зарба тушади. Ва ниҳоят у энг сўнгги чорани қўллайди: «Ҳамма ичкарига ошиқди. Ичкарида янги костюмини кийиб, борлиқ орден ва медалларини кўксига тақиб олган Бойхонбоев қора қонига беланиб ётарди».

Қисса номи ҳам жуда чиройли, рамзий: зеро «Дилхирож» дили поклар куйи, тоза қалблар учун яралгандир.

Адибнинг «Курбонингман» қиссаси бизни яна эллик йил наридаги воқеаларга, уруш жанггоҳларига бошлайди. Жангчи Ғанижон ва унинг рафиқаси Фазилатлар ўт ичида жон олиб жон бериб курашадилар. Урушда нималар бўлмайди дейсиз. Ғанижон туҳмат, англашилмовчилик билан сотқинга чиқарилади. Сотқинни эса Фазилат ўз қўли билан отади. Лекин текширишлардан маълум бўладики Ғанижон юртига фидойи экан... Фазилат бундай иснодга чидолмай ўзини ўзи ҳалок этади.

Чиройли бадиий лавҳаларда акс эттирилган воқеаларга бой бу қисса қонмаган висол, олий бурч, садоқат ҳақидаги қисса десак тўғри бўлади. Иброҳим аканинг «Халқ енгилмас», «Болалик ҳикояларидан», «Саккиз ботир қиссаси» каби ёдномалари, «Қўшқанот», «Ёш хотин», «Раиснинг шофёри» сингари ҳикоялари ҳам икки қисса каби жуда илиқ, муҳаббат билан ёзилгандир. Адиб ҳар бир асарида ҳаётнинг муайян бир парчасини бадиий акс эттиради. Айниқса, бу асарларда бадиий тўқималарнинг деярли йўқлиги, бор бўлса ҳам асар мазмунига омухта қилиб, сингдириб юборилгани асарлардаги ютуқлардан биридир.

Иброҳим Раҳим халқимизнинг истеъдодли ёзувчи фарзанди. У юрт, халқ олдидаги бурчини чуқур англаб, ижод этади. Шунинг учун саксон ёшга кирса ҳам ижод сўқмоқларида баракали ижод этаётган шижоатли ижодкорларимиздан янги бақувват асарлар кутишга ҳақлимиз.

Қайнар БУЛОҚ.

Суратли лавҳа

ЛОТИН ЁЗУВИДАГИ «АЛИФБЕ» БАЙРАМИ

Лотин алифбосига асосланган ўзбек алифбосини амалиётга жорий этишдаги саъй-ҳаракатлар тобора кенг тус олмоқда. Бу борада ишни авлодни ўқиш-ўқитишдан бошлаш, хусусан бу алифбо мактабнинг бошланғич синфлари ўқув дастурига киритилгани ўз меваларини бера бошлади.

Жумладан юртимиз халқ таълими соҳаси тарихида биринчи марта мактабларда лотин алифбосига асосланган ўзбек ёзуви ўқиб тугатилгани муносабати билан «Алифбе» байрамлари ўтказилди. Собир Раҳимов туманидаги 22-ўрта мактабдаги бундай тадбир янада қизиқарли ўтди. Ўтган йили мактабнинг 1-синфига қабул қилинган 260 нафар ўқувчи лотин алифбосида савод чиқариб, янги йилдан бошлаб шу алифбо асосида билим ола бошлади. Янги ўқув йилининг дастлабки тўрт ойида мактабнинг бошланғич синф ўқитувчилари лотин алифбоси бўйича сабоқ бериш билан бир вақтда бевосита ўқувчиларнинг ота-оналари билан ҳам ишлашди. Бу ҳол ўқувчиларнинг янги алифбони ўзлаштиришларини бирмунча осонлаштирди. Шунга кўра «Алифбе» байрамига ҳам ўзгача тайёргарлик кўрилди.

Байрам давомида болалар лотин ҳарфларига бағишланган топишмоқ, шеърлар ўқишди, саҳна томошаларини кўрсатишди.

Нодира ШАРИПОВА.
СУРАТЛАРДА: тантанали дамлардан лавҳалар. Равиль Альбеков олган суратлар.

Таълим масканларида

ИЛМ ИНСОННИ ҚЎРИҚЛАЙДИ

Республикамиздаги ўқув тизимида янгиликлар юзага келмоқда. Шаҳримиздаги тижорат техникумида ҳам бу борада анчагина ўзгаришлар бор. Ана шулар хусусан техникум директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Аҳмаджон Муталовга мурожаат қилдик.

— Техникум ўқув фаолиятида қандай ўзгаришлар содир бўлмоқда?

— Бугунги кунда Тошкент тижорат техникуми ўзининг иккинчи эллик ёшига қадам қўйган даври бошланди. Агар техникум биринчи эллик йиллик фаолияти давомида тўрт хил мутахассислик: озиқ-овқат моллари товаршунослиги, ноозиқ-овқат моллари товаршунослиги, таом тайёрлаш технологияси ҳамда ҳисобчилик бўйича мутахассислар тайёрлаган бўлса, эндиликда мустақил Ўзбекистон бозор иқтисоди учун зарур бўлган мутахассислар тайёрламоқдамиз. Бу мақсадни амалга ошириш учун техникумнинг забардаст ўқитувчилари «Ўзбексавдо» давлат ҳиссадорлик жамиятининг етук мутахассислари билан биргаликда иш юритиб, кейинги уч йил ичида яна тўрт хил: савдода менежмент, маркетинг, аудиторлик, тижорат мутахассисликлари бўйича кадрлар тайёрлашга киришдик. Бугунги кунда талабаларимиз асосан Ўзбекистоннинг ўзига хос бўлган савдо тарихини ўрганишга алоҳида эътибор беришаяпти. Чунки тупроғимиздан Буюк ипак йўли ўтган эди. Аждодларимиз савдонинг барча сир-асрорларини жуда яхши билганлари учун талабаларга улар меросини янада чуқурроқ ўргатиш зарурати туғилди.

— Умуман олиб қарайдиган бўлсак талабаларга бугунги кун нуқтаи назаридан қараб илм бериш йўлга қўйилиши керак. Бу борадаги ишлар нималарда кўринмоқда?

— Ўзбекларда шундай нақл бор: «Илм инсонни қўриқлайди, бойликни эса инсон қўриқлайди». Жуда кўпчилик одамлар бугунги кунда илмнинг кераги йўқ, бозорга чиқсанг, савдо қилсанг, даромад қилсанг шунинг ўзида яшаш мумкин, деган бир тушунча билан ишлаяптики, бу узоққа етиб бормайдиган саробдир. Чунки савдонинг асосини илм ташкил қилади. Илм билан ҳамкорликда олиб борилган савдо ҳар бир савдо ходимини аждодларимиз қолдирган савдогарлик касбини улуғлашга даъват этади. Савдогарлик илмини олмаган одамлар тарозидан уриб қолиш ёки харидорларга қўпол муомалада бўлиш ёки маҳсулот сифатини билмасдан туриб, аҳолининг талаби қандай эканлигига қарамасдан мол олиб келиб қўйиш каби танг аҳволга тушиб қолаяпти. Маҳсулот миқдори ортиб бориши натижасида савдо ходимларидан юқори малака талаб қилинади. Товарлар турларининг кўпайиб бориши харидорлар томонидан товарлар саралаб олиш имкониятини беради. Мана шундай даврда биз савдо санъатини ўрганишимиз зарурати туғилади. Савдога меҳр қўя бошлаган, бугунги кун талаби билан яшаётган, ўзини савдода синаб кўраётган ёшлар савдо сирларини ўрганишлари зарур.

Ҳамидулла ҚАРЧИҒАЕВ суҳбатлашди.

1997 йилнинг Инсон манфаатлари йили деб аталиши бежиз эмас. Чунки бир-биримизни эъзозлашимиз, ардоқлашимиз туфайли юртимизда тинчлик, фаровонлик ҳукм сураверади.

Саховат

БОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ

Яқинда Ҳамза тумани ҳокимлиги томонидан ташкил этилган тадбирда ногирон оилаларнинг аъзолари, боқувчисиз қолган қариялар, болалар уйи ва мактаб-интернатларнинг вакиллари, маҳаллалардаги оқсоқоллар, фаол хотин-қизлар иштирок этишди.

— Туманимиздаги ногирон фарзандлари бор оилаларга, боқувчисини йўқотган қарияларга қўлимиздан келган барча мурувватимизни аямаётирмиз, — дейди туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитасининг раиси Озода Каримова. — Президентимиз Ислом Каримов «Ҳар ким савоб иш қилиши керак, ҳар куни савоб иш қилиш керак» деб бежиз айтмаганлар. Шу боисдан ҳам тумандаги барча корхона, ташкилот, муассаса, қўйингки ким нимага қодир бўлса Қизил Ярим Ой жамияти аъзоларига ўз ёрдам қўлларини чўзиб келмоқда.

— Бизнинг жамоамиз айнан ногиронлар учун турли хилдаги анжомларни ишлаб чиқаради, — деб суҳбатимизга қўшилди «Ортопедия» ҳиссадорлик жамияти раиси Турсунмурод Эшиев. — Ўтказилган марафон туфайли аввало барча инсонларнинг тўрт мучалларини соғ қилиб, иттифоқлик билан яшашларини истаймиз. Қолаверса Қизил Ярим Ой жамиятининг жамғарма фонди учун 20 минг сўм маблағ ажратдик. Уларга қўлимиздан келганча ўз ёрдамимизни аямаймиз.

Кун бўйи давом этган хайрия марафонида туман бадиий ҳаваскорлари, ёш хонандалар ўзларининг дилрабо куй-қўшиқлари билан иштирок этишди.

Ўзбекистон Халқ Демократик партияси туман кенгаши томонидан Назира Орифжоновага ногиронлар аравачаси берилди. Бу аёлнинг 28 ёшлик фарзанди ногирон бўлиб қолган.

Шунингдек Қизил Ярим Ой жамияти томонидан нажот топиб, шифо олиб юрган қариялар ўз дил изҳорларини баён этишди. Марафон давомида «Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамияти 30 минг, «Одил Дон» ва «Олтин бошоқ У» ҳиссадорлик жамиятлари 20 минг сўмдан, туман ободонлаштириш бошқармаси эса 50 минг сўм миқдорида жамият фондига ўтказганликлари ҳақида гапиришиб, меҳр-саховатли, иродали жамият аъзоларига бундан кейинги ишларида зафарлар тилашди.

Гулзода МАМБЕТОВА.
СУРАТЛАРДА: хайрия марафонидан лавҳалар. Рашид Галиев олган суратлар.

Табобат оламида

ЭНДИ ОЁҚ КЕСИЛМАЙДИ

Мисрлик олим яратган ўзига хос жарроҳлик усули кесиб ташлашга маҳкум оёқларни сақлаб қолиш имконини беради.

Бу усул сонда қон юрмаслиги сабаб кесиб ташлашдан бошқа илож қолмаганда, қон юриши учун янги, сунъий қон йўли очишга асосланган. Араб жарроҳлари анжумани қатнашчилари қон қотиб қолиши натижасида асосий қон томири беркилиб қолган, қанд диабети хасталиги зўрайиши сабабли оддий услубда ўтказилган томирлар ҳам ёрдам бермай, оёқ кесилишига тўғри келган ҳолда беморнинг сонига янги йўл очиш билан боғлиқ жарроҳлик жараёни акс эттирилган бир қатор рентген расмларини диққат билан ўрганиб чиқдилар.

Бу янги усул билан Миср жарроҳлари юқоридагидек вазиятга тушган беморларда яшашга қайта умид уйғотдилар. Анжуман қатнашчилари беморнинг жарроҳлик операциясидан олдинги, жарроҳлик операцияси чоғидаги ва жарроҳлик операциясидан сўнгги ҳолати билан танишар эканлар, бу усулни ниҳоятда муваффақиятли, деб топдилар. Чунки, энди беморнинг янги очилган қон йўли орқали жуда кўп миқдорда қон оқиб ўтаётгани ва оёқ бундан буён бемалол ишлаши мумкинлиги, уни кесиб ташлашга эса эҳтиёж қолмаганига тўлиқ ишонч ҳосил қилдилар.

Мисрлик олим, фан доктори Муҳаммад Иброҳим Шарқовий яратган бу жарроҳлик усули шу тариқа анжуман аъзолари томонидан тиббиётда янгилик сифатида тўла тасдиқланди. Мазкур жарроҳлик анжумани бу изланиш якунини махсус тиббий нашрларда эълон этишга қарор қилди. Бу усулни шу йўсинда тарқатиш бир қанча беморларни оёқлари кесилишидан сақлаб қолиши мумкин.

ЎН МАСЛАҲАТ

Қуйидаги ўн маслаҳат шифокор учун фойдадан холи бўлмайди, — дейди мисрлик доктор Аҳмад Умар Ҳошим.

Ал-Азҳар университетининг ректори, фан доктори Аҳмад Умар Ҳошим университетнинг тиббиёт факультетини битириб чиқаётган ҳар бир ёш табибга беморларни даволаш ва улар билан мулоқот чоғида қуйидаги ўн маслаҳатга амал қилишларини тавсия этади:

1. Бемор билан унинг руҳий ҳолатини ҳисобга олган ҳолда муомала қилиш.
2. Ўз касбига асло хиёнат қилмаслик.
3. Беморлар сирини овоза қилмай, сир тутиш.
4. Ҳамма ишини қўйиб беморга ёрдам беришга, уни қутқаришга шошилиш.
5. Тинмай ўз устида ишлаш, ўз касби ва соҳасидаги ҳар бир янгиликдан бохабар бўлиб туриш.
6. Мол-дунёга ҳирс қўймаслик, ўз вақфидан маълум қисмини бева-бечора, етим-есир ва муҳтожларни закот сифатида бепул даволаш.
7. Аёлларни муолажа қилаётганда уларнинг ор-номус, иззат-нафсларига тегмаслик.
8. Ўз касби сир-асрорларини ўқувчи ва шогирдларига беминнат ўргатиш, шу тариқа кишилар кунига ва хизматига ярайдиган малакали ёш авлодни тарбиялаш.
9. Беморларни сидқидилдан, ихлос билан даволаш, улардан ўз куч ва меҳнатини аямаслик.
10. Гиёвандлик йўлига кирган ва адашган кимсаларга тиббий воситалар бериб хуморларини қондирмаслик, улар шу тариқа кўпроқ йўлдан озишларига сабаб бўлмаслик керак, деб тайинлайди.

Шифобахш неъматлар

МУБОРАК ДАРАХТ ХОСИЯТИ

Зайтун — зайтундошлар оиласига мансуб. Баландлиги 4-7 метргача борадиган доимий яшил дарахт. Барглари майда, текис қиррали. Гуллари оқ рангда бўлади. Меваси данакли. Меваси куз-қиш бошларида пишиб етилади.

Зайтун республикамизда ўстирилмайди. Унинг мойи Грециядан келтирилади ва кўпроқ Тошкент шаҳрида сотилади. Туркманистон, Озарбайжон, Қрим, Грузияда ўстирилади. Зайтун мевасида асосан мой, оқсил, гликозидлар, дармондорилар сақлайди.

Табобатда унинг мойи қадрланади. Зайтун мойи табобатда қадимдан ишлатилиб келинади. Табобат илмининг қуёши Абу Али ибн Сино зайтун борасида шундай битиклаган:

«... Мўйни сақлайди, ҳар кун ишлатилса, мўйнинг тез оқаришини тўхтатади. Чиркли яраларни тозалайди. Эскирган зайтун ёғи суртма қилинса, подагра билан оғриганларга фойда қилади. Ёввойи зайтун ёғи билан оғиз чайқалса, қонайдиган милкка фойда қилади ва қимирлайдиган тишларни маҳкамлайди. Кўзга тушган сув (катаракта) ва оқни кетказади. Ичакнинг бураб оғришига ва гижжаларга қарши ишлатилади. Яллиғли қулунжга фойда қилади...»

Зайтун мойига саримсоқ ва сабзи қўшиб пиширилгани қоринга сув йиғилишида наф беради. Зайтун мойининг қуйқаси қуруқ баданларда пайдо бўладиган яраларни битиради. Эрман ўсимлиги билан зайтун мойи аралашмаси чивинларнинг баданга қўнишига тўсиқлик қилади. Зайтун мойи сурги дори сифатида яхши наф келтиради. Ўт пуфагида тош бўлса, зайтун мойида нуратиш хосияти бор. Бунда лимон суви билан аралаштирилади ва махсус муолажа усулида даво қилинади. Зайтун мойининг хосиятлари жуда бисёр. Муҳаммад пайғамбар Расулуллоҳ алайҳиссалом ҳадисларда айтадилар:

«...Зайтун билан бўянинг ёғини ўзингизга суртинг, чунки у муборак дарахтдан чиқади».

Дарҳақиқат, Расулуллоҳ Алайҳиссалом хатна қилинган, муборак киндиклари қудрати илоҳий билан кесилган, кўзларига иноят сурмаси қўйилган, баданлари зайтун ёғи билан ёғланган... ҳолатда дунёга келган эканлар...

Олимларнинг таъкидлашича, Грецияда юрак хасталигига чалинганлар кам экан. Сабаби, улар кўпроқ зайтун мойини истеъмол қилишар экан. Демак, зайтун мойи юракка ҳам малҳам экан. Зайтун мойи орқали камфора таъсирини юракка етказишда қўлланилади.

Шуни ёдда тутиш керакки, зайтун мойи оғзи зич ёпилган ҳолда сақланиши даркор. Билъакс унинг таркиби ўзгаради ва шифобахшлик хосияти йўқолади. Даво сифатида зайтуннинг ғўралигида олинган мойи фойдалироқ. Зайтун мойи қадоқланадиган махсус идишлар ёрлиғида зайтун меваси ғўралигида, пишганда олингани сурати яққол акс эттирилади. Харид қилиб олинаётганда ана шунга эътибор бериш керак. Акс ҳолда баъзи сотувчилар билиб-билмасдан тўғри келган мойни зайтун ёғи деб пуллашга ҳаракат қиладилар.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ, доришунос.

Узоқ келажакни тасаввур этишга ҳаракат қилинадиган фантастик романлардаги ажойиботларга «ақл бовар қилмаслиги»нинг ўзи кишини мафтун этиб қўяди.

Билиб қўйган яхши

ШАХМАТ ВА КАРОМАТ

Александр Беляев ўзининг «Подшоҳи олам» романида 1929 йили инсон мияси махсус кучайтиргичлар ёрдамида турли-туман фикрлар ва мусиқа садоларини маълум масофага узата оладиган ҳолатни тасвирлайди. Бастакорларнинг мусиқали дастурларию гроссмейстерларнинг шахмат мулоҳазалари бир хилда завқ ва имконият пайдо қиладиган бўлади. Бинобарин, ёзувчи шундай бўлишини тасаввур этади: «Юз минглаб кишилар шахмат усталарининг ўйинини хаёлан кузатадилар. Айниқса, шахматчилар юришларни ўйлаш жараёнини буткул нур тарзида тарқатиладиган «очиқдан-очиқ» ўйин қизиқдир».

Бошқа фантаст ёзувчи Генрих Альтив бир ҳикоясида келажакда одам миясига билимларни баайни «қуйиб қўя» оладиган асбоблар пайдо бўлишини «каромат» қилади. Жамики ҳикматларни тўплаган махсус биорезонаторларни кийиб олиши биланоқ кириш самараси ёрдамида киши бу билимларни қабул қилиб оларкан-да, соат сайин дадилроқ ва мустақилроқ шахмат ўйнайвераркан, ўйиндан олдин аввалгиси билан солиштирар экан, унинг номидан ҳикоя қилинувчи қаҳрамон бундай дейди:

— Мен шахмат ўйнаётиб, одатда ниманларни ҳис этардим? Яхши юришни кўрмай қолсам — афсусланардим. Хато қилиб қўйсаму бундан рақибим фойдаланиши мумкин бўлса — қўрқиб кетардим. Рақибим сипоҳ кетишини пайқамай қолган тақдирда севинчимга сиғмасдим. Бундан ташқари, рақиб юриш қилгунча ва бошқатдан ўйлашга киришгунимча, юрагим тарс ёрилгудай бўларди. Калтафаҳмликнинг ўзгинаси-я. Мен худди бошқа юртлик артистлар ўйнаётган саҳнанинг олдида ўтирган кўрга ўхшардим. У артистларни кўрмайди, бунинг устига улар бошқа тилда гаплашадилар...

Лекин ногоҳ кўзлар артистларнинг ҳар бир ҳаракати, уларнинг ҳар бир имо-ишорасини кўра оладиган даражада чарақлаб кетади.

Шу кашфиёт туфайли ҳикоя қаҳрамонлари кема шифокори Прошкин билан унинг шахматдаги шериги даҳолик одат тусига кириб, одамлар хато қилмайдиган бўлиб қолгач, дуранг хавфи реал тус олишини муҳокама қиладилар.

«Шахмат роботлари» муаммосини кўтариб чиқувчи илмий-фантастик асарларнинг муаллифлари ҳам баъзан шахмат ҳалокати хавфини тасвирлайдилар. Ёзувчилар, олим ва шахматчилар кибернетика тараққиёти муносабати билан ўйиннинг тақдири тўғрисидаги замонавий мунозарасига аралашгандай бўлаяптилар.

Шахмат автоматларининг келажаги ҳақида адиблар ҳам бир хил фикрда эмасдир. Чунончи, француз ёзувчиси Пьер Булнинг «Идеал робот» (1958 йил) номли ҳикоясида асар қаҳрамони профессор Фонтен баайни тирик мавжудотдек ҳаракатланувчи механикавий ўта устани яратади... У худди одамдек ўйлайди ва ақли ҳам бизникига ўхшайди.

Шахмат машинасининг фазилати рақиб юришига бериладиган жавобларнинг ҳамма вариантларини ҳисоблаб бера олишида эмас, деган фикрни кенгайтирар экан, «Гулливер кибернетиклар мамлакатида» номли очеркда ёзувчи Ирина Родушская: «Машина ўйиннинг давомида бефойдаларини чиқитга чиқариб ташлаб, фақатгина оқилона вариантлар асосида танлаши, яъни «ўйлаб» иш тутиши даркор», дейди. Очерк муаллифи шахмат роботларининг асл мазмуни шунда, деб билади. Бундай роботлар шахматни ҳалок этмайди, балки бу оқилона ўйин асосида олимлар эвристик дастурларни, яъни ижод қилиш дастурларини яратажаклар.

Бинобарин, келажакдаги шахмат машиналари одамларнинг ижодий қобилиятини ўстиришга, шахматнинг ўзини ҳам ривожланишига кўмаклашади. Кишиларни ўйинга ўргатиш шахмат роботлари ёрдамида яхшироқ йўлга қўйилади. Бу фикр болалар ёзувчиси Николай Носовнинг «Мақтанчоқ Қуёшли ўлкада» деган роман эртагида (1958 йил) ажойиб тарзда маромига етказилган. Асарнинг «Мақтанчоқ қандай қилиб шахмат васвасасига гирифтор бўлиб қолди» деган бобида ҳар хил гроссмейстердан тортиб, то унинг разрядли шахматчи кучидаги, яъни ҳар бир шахматчига боп равишда ўйнайдиган автоматлари бўлган бутун бир шаҳарча тасвирланади.

Келажакни каромат қилиш ёзувчига осон эмас, албатта, чунки шахмат ўйнайдиган кибернетик машиналар учун кечагина амалга ошмайдиган орзудек бўлиб кўринган нарсалар бугун ҳақиқатга айланмоқда.

Аммо, кибернетика бугунги кунга келиб 1969 йили собиқ Иттифоқ ва АҚШ машиналари ўртасида ўйналган халқаро беллашувга ўхшаш нарсаларга қодир бўлиб қоладиган даражада тез ўсиб кетишини олдиндан кўриб бўлармиди.

Космонавтика афсонавий суръатларда ривожланмоқда.

«Космосда шахмат» мавзуси яқингинада фақат фантастик адабиётлардагина учрарди. Кўпгина ёзувчилар келажакдаги сайёралараро сайр қилиш мавзусига мурожаат этар эканлар, шахмат албатта космонавтларнинг йўлдоши бўлади, деб ўйлардилар. Чунончи, польшалик ёзувчи Станислав Лем «Терминус» номли ҳикоясида Марсга йўл олаётган «Корлолана» кемасини тасвирлар экан, уни бошқараётганлар бўш вақтларини шахмат ўйнаш билан ўтказганликларини эслаб ўтишини ҳам унутмайди.

Яна бир америкалик фантаст ёзувчи Кипффорд Сайнакнинг «Бир кун Меркурийда» деган ҳикоясида (1957) космонавтлар шахмат ўйнайдилар. Бунда ёзувчи меркурийликларни рангдор улкан шарлар қиёфасида тасвирлар экан, уларга бу сайёрага Ердан келган одамларнинг ўй-фикрларига қараб бошқача тусга кириш қобилиятини бажо этган. Космонавтлар тез-тез шахмат ўйнаб туришарди, шу боисдан ҳар галги олишувдан кейин ўзларининг абстракт шахмат тафаккурлари ногоҳ «тана» куйганлигини кўрардилар.

Меркурий устидаги текисликларда рангдор шарлар — баҳайбат шахмат сипоҳлари рақсга тушар — чангга беланардилар. Текисликлар сакраётган шахмат доналарига тўлиб-тошиб кетганлиги шундоқ кўриниб турарди. Ҳар бир сакрашдан кейин улар тобора кўпайиб борарди.

Мамажон МУҲИДДИНОВ тайёрлади.

Ножўя иш — келтирар ташвиш

ЎҚ СОТМОҚЧИ ЭМИШ

Яқинда Тошкент шоҳбекатида «Тозалаш» тадбирини ўтказаётган транспорт ИИБ ходимлари томонидан тошкентлик Л. Дмитрий деган шахс 45 дона 9 миллиметрли Макаров русумли тўппончанинг ўқларини олиб юрган чоғида қўлга олинди. Маълум бўлишича у бу ўқларни сотиш учун олиб келган. Лекин мижози келмаганлиги сабабли сарсон бўлиб юрган. Инсон ҳаётига таҳдид солувчи ўқ-дорилар савдоси билан шуғулланувчи шахс зарарсизлантирилди. Тергов давом этмоқда.

ҚОРА НИЯТИ ПУЧГА ЧИҚДИ

Тошкент шоҳбекатида кутиш залида ўтирган Қирғизистоннинг Ўш шаҳрилик Н. Ж. деган фуқаронинг ўзини тутиши милиция ходимларига шубҳали бўлиб кўринди. Унинг шахсий буюмлари текшириб кўрилганда у қора ният билан йўлга чиққани маълум бўлди. 922 грамм қорадори гиёвандлик моддасини беркитиб олган Н. Ж. шу разил йўл билан бойимоқчи бўлган эди. Афсуски, энди унинг пушаймонлари фойда бермайди.

ФИКРИ БУЗУҚ МЕҲМОН

Тошкент шаҳри атрофига қатновчи Ангрен — Тошкент поездида «Тозалаш» тадбирини ўтказаётган милиция ходимлари томонидан шаҳарга келаётган Л. Дмитрий деган фуқаронинг шахсий буюмлари текшириб кўрилганда у 1660 грамм марихуана гиёванд моддаси билан Тошкентга йўл олганлиги маълум бўлди. Марихуана олиниб, ҳозир Дмитрий устидан тергов ҳаракатлари кетмоқда.

ЎҒРИ — БЕГОНА ЭМАС

Тошкент аэропортидаги омборхоналардан бирининг бошлиғи Сергей Смирнов Тошкент аэропорти милиция бўлимига мурожаат қилиб, омбордан нархи 74760 сўмлик 70 метр кабель ўғирланганини маълум қилди.

Тошкент тармоқ ИИБ га 2-вагон тузатиш депосининг таъмирлаш цеҳидан 28 дона вагон деразасига қўйиладиган ойналар ўғирланганлиги тўғрисидаги хабар етиб келиши биланоқ тезкор-қидирув ишлари бошлаб юборилди.

Тезкор-қидирув ишлари натижасида мана шу цехда электрчи бўлиб ишловчи Р. У. деган шахс қўлга олинди. Суриштирув ишлари давом этмоқда.

ШОШМАШОШАРЛИК ҚИММАТГА ТУШДИ

Шаҳар атрофига қатновчи поездлар ҳар бекатда тўхтаб ўтади. Чиқиб-тушишда ҳушёр бўлиш зарурлигига қуйидаги воқеа билан танишиб ишонч ҳосил қиласиз.

Ховос — Тошкент поездидан «Олмазор» бекатида тушиб қолмоқчи бўлиб, поезддан сакраб юборган Руслан Ягаев исмли фуқаро боши ва танасидан жароҳатланиб касалхонага тушди. Шошқалоқликнинг оқибати унга қимматга тушди.

Фахриддин АБДУРАЗЗОҚОВ, Транспорт ИИБ ходими.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Буюк кишиларнинг авлодлари ҳам оддий одамлар. Улуғ ўтмишдошларининг буюклик сояси кўпинча улар зиммасига енгиллик эмас... балки оғир юк бўлиб тушаркан.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

МАШҲУР БЎЛИШ ОСОНМИ?

Айтишларича, буюк фантаст — ёзувчи Жюль Верннинг якка-ягона ўғли Мишельга ҳам «қийин» бўлган экан. У аввалига отасига ўхшаб, ёзувчиликни ҳавас қилиб, қаламини ҳам синаб кўрган. Кейин эса қиморга берилиб кетган. У доимо қарз берувчилар таъқиби остида яшаркан. Бора-бора, бор мулкидан ҳам айрилади, ҳатто отасининг асарларини экранлаштириш ҳуқуқини ҳам «сотиб юборади». Унинг ўғли, буюк адибнинг невараси Жан-Жак ҳам адабиёт майдонида омадини синаб кўради, лекин машҳур бувасига тенглаша олиш унга насиб этмайди — Жюль Вернинг таржимаи ҳолини ва унинг «Мишель-Строгофф» романининг давомини ёзиш билан кифояланган Жан-Жак охир-оқибатда ёзувчиликни ташлаб, ҳуқуқшунослик соҳасида ишлай бошлайди. Лекин у буюк бобоси билан боғлиқ нарсани муқаддас санаб, бутун куч-ғайратини ўғли — Жан-Жюлни ёзувчига сўнмас муҳаббат руҳида тарбиялашга сарфлади. Отасининг сон-саноқсиз ҳикояларини эшитавериганидан Жан-Жюлга гўё ёзувчи эварасининг ҳар бир қадамини кузатиб, унинг ҳар бир хатти-ҳаракатини танқид қилаётгандек, бармоғини бигиз қилиб қараб тургандек туюлаверарди. «Мактабда ўқувчилар, ҳатто ўқитувчилар ҳам менга ҳавас билан боқишларини яширмасдилар, мен эса бундан доим хижолат тортардим. 21 ёшга тўлгунимча Жюль Вернинг бирон-бир китобини қўлимга олмаганман. Ҳозиргача ҳам унинг мероси — мен учун оғир юк бўлиб туюлади».

Жан-Жюль, Вернлар сулоласининг бошқа аъзоларидан фарқли ўлароқ, адабиётга эмас, мусиқага қизиқди. Аввал Тулуза консерваториясида бир неча йил таҳсил олди, сўнг Италияда ўқишни давом эттирди. Унинг эътироф этишича, мусиқа оламида ҳам унга «тинчлик бўлмаган». Мумтоз адиб номи билан боғлиқ барча нарсалардан қочишга ҳар қанча уринмасин, тақдир ҳазилини қарангки, у доимо ана шундай шов-шувли адабий топилмалар гирдобига тушиб қолаверади. Гап шундаки, 1989 йилда унинг миясига оила бисотидаги эски сандиқни бир очиб кўриш фикри келиб қолади. Буни қарангки, сандиқ тубида Жюль Вернинг ҳаётлигида эълон қилинмаган «Париж XX — асрда» номли романининг қўлёзмаси ётарди. Романдаги воқеалар 602 йилларда бўлиб ўтади. Ёзувчи асарда компьютер, факс, электрорган сингари техника ютуқларига дахлдор кўплаб сўзларни ишлатган. Бу китоб ўтган йил охирида босилиб чиқди, бестселлер деб топилди ва ўз-ўзидан равшанки, эварага мўмайгина даромад келтирди.

Шунингдек, Альберт Эйнштейннинг набираси Эвелинга ҳам «осон» бўлмаган экан. Унинг ҳали-ҳануз эслашича, ёшлигида синфдошлари, гарчи даҳо бувасининг даҳшатли ихтироси — атом бомбасига унинг тирноқча алоқаси бўлмаган бўлсада, уни доимо «қотил» деб чақиришаркан. Бутун умри давомида полицияда камтарона вазифада хизмат қилган Эвелин пенсияга чиқиб, бугунги кунда Калифорнияда истиқомат қилмоқда. Унинг эътироф этишича, фамилияси унга доим оғир «юк» бўлиб келган экан.

Диего Колумб хусусида ҳам худди шундай фикрларни айтиш мумкин. Бундан тўрт йил олдин Америка кашф этилганлигининг 500 йиллик юбилейи тантаналарида уни «қонига ташна» қилиб юборишди. «Сиз Колумб авлодига мансуб эканлигингиздан бахтиёрмисиз?» Мана шу бир хил саволни унга тантаналар ўтгунга қадар неча марта беришдийкин, буни у афсуски, эслолмайди. Диего кўринишдан ҳақиқатан ҳам узоқ аждоди — машҳур саёҳатчига жуда ўхшаб кетади. Мовий кўз, оппоқ сочли, бўйчан, унвони ҳам худди ўша — маркиз д'Акуилфуэнте. «Албатта, номига эга бўлиш, бу — ҳақиқий обрў, — деб ҳисоблайди Диего. — Мен улуғ ўтмишдошим билан нафақат фахрланаман, балки унга ўхшаб ҳаётда кўп нарсага эга бўлишни ҳам хоҳлайман. Фарзандларим ҳам мен билан доимо фахрланиб юришларини истардим». 43 ёшли маркиз д'Акуилфуэнтенинг уч фарзанди бор. Диего ҳаётида ҳақиқатан ҳам қандайдир даражада Христофор ишини давом эттирмоқда. У ўз ҳаётини кемасозлик ишига бағишлади. Ашаддий яхтачи сифатида машҳур бўлган испан қироли Хуан Карлоснинг ишончини қозонган. Мана, 14 йилдирки, Диего қирол ҳазратлари ташриф буюриб турадиган Болеар оролларидаги кемасозлик корхоналарига эгалик қилади. Денгизга муҳаббат — Америка кашфиётчисининг қонида бор эди. Ана шу ишқибозлик авлоддан-авлодга ўтиб келаётир. Диегонинг отаси — адмирал Христофор испан қиролининг яқинларидан бўлиб, Мадриддаги миллий кемасозлик тарихи музейида узоқ вақт директор бўлиб ишлаган. Унинг тақдири фожиали кечган. 1986 йилда у тушган машина бош штаб томон елиб бораётганида басклик террорчилар томонидан портлатиб юборилди.

Колумблар оиласи ортиқча дабдабаю асъаса, ҳою-ҳаваслардан тийилиб яшайдилар. Бунинг ўзига яраша объектив сабаблари ҳам бор. Қолаверса, ўтган авлодларнинг аччиқ тажрибалари доимо огоҳ бўлишга чақиради: XYI аср охиридаёқ «Адмирал Христ»нинг беҳисоб мол-мулкига даъвогарлар озмунча бўлмаган. Улар ўртасидаги кураш эса роппа-роса икки юз йил давом этган.

Мирзаали АКБАРОВ тайёрлаган.

Ҳавони булут босдими, ҳадемай ёмғир ёғиши тайин!

Каноэ ва байдаркада эшкак эшиш бўйича республика терма жамоаси учун ўтган йил анча «серҳосил» бўлди. Улар республика ва халқаро миқёсидаги ўнлаб катта-кичик мусобақаларда жами юзга яқин турли қийматдаги медалларни қўлга киритдилар.

Айниқса, ўсмирлар жамоасининг эришган ютуқлари салмоқли бўлди. Улар чет эл сафарида бўлиб, Финляндияда ўтказилган жаҳон кубоги халқаро мусобақаларида муваффақиятли қатнашдилар. Ушбу ютуқ жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган 36 та жамоа ўртасида 13-ўринни олганликларини ифодаласа-да, ўринбосарларнинг дастлабки дадил қадами сифатида умид уйғотди.

— Ўсмирларимиз Финляндияда биринчи марта энг замонавий, «ўзиюрар» қайиқларга ўтириб куч синашдилар, — дейди республика болалар ва ўсмирлар олимпия ўринбосарлари мактабининг директори, республикада хизмат кўрсатган мураббий Т. Маматқулова. — Энг муҳими — ёш ўринбосарлар халқаро мусобақалар майдонидаги илк қадамларини қўйдилар.

Ўсмирлар жамоасидаги 11 нафар ёш спортчиларнинг ҳаммаси республика касаба уюшмалари марказий кенгаши қошидаги олимпия ўринбосарлари мактабининг тарбияланувчилари ҳисобланадилар. Ушбу ягона мактаб республикамизда эшкак эшиш спорти турлари бўйича асосий ўқув базаси бўлиб, унинг Андижон, Фарғона, Самарқанд ва Чирчиқдаги бўлимларида ҳозир жами 600 нафарга яқин ёш спортчилар тарбияланмоқдалар. Бу мактабда кўплаб ажойиб спорт анъаналари шаклланган, республика миллий терма жамоаси аъзоларининг 70 фоизи шу даргоҳда камол топганлар.

Спортчининг маҳоратини катта мусобақалар ва чет эл сафарларисиз ошириш мушкул. Финляндиядаги жаҳон кубоги мусобақаларидан чиқарилган асосий хулоса ана шундай. Айни кунларда Чорвоқдаги ўқув-машқ базасида

Спорт

УМИДЛИ ЎРИНБОСАРЛАР

машғулотлар қизғин бормоқда. Ўнлаб узун, энсиз қайиқлар муздек сувда шитоб билан сузяпти. Спорт мактабининг Анҳордаги ўқув базасида ҳам худди шундай манзарани кузатиш мумкин. Қиш об-ҳавосининг ҳар қандай шароитида ҳам ана шундай машғулотлар узлуксиз ўтказилади. Мактаб республика касаба уюшмалари марказий кенгаши (раиси В. Ф. Бойко) қошидаги жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг тасарруфида бўлиб, моддий таъминот ва зарур шароитлар яратиш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ўқувчилар учун бир йилда 2 марта спорт кийимлари берилади, ўқув машғулотлари ҳам бошқа мактаблардагидан фарқли ўлароқ ёш спортчилар учун текиндир. Ўсмирлар жамоаси бу йил ҳам жаҳон чемпионатида қатнашиш учун июль ойида Финляндияга борадилар.

Республика миллий терма жамоаси бу йил Жанубий Кореяда ўтказиладиган Осиё чемпионатида қатнашиш учун ҳозирданоқ қизғин ҳозирликни бошлаб юборган.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

«01» хизмати огоҳлантиради

ЁНҒИНДАН САҚЛАНИШ — ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА

Қиш фаслида фуқароларимиз ўз уйларида иссиқликни сақлаш мақсадида кўп ҳолларда турли-туман иситиш мосламаларидан фойдаланадилар. Бу эса ёнғинларнинг кўпайишига олиб келиши мумкин.

Тошкент шаҳрида 1996 йилнинг ўтган 10 ойи мобайнида 2378 та ёнғин содир бўлиб улар келтирган моддий зарар 27 миллион сўмдан ошиб кетди. Ёнғинлар натижасида 34 киши ҳаётдан кўз юмди. Уларнинг 8 нафари эса ёш болалардир.

Ёнғинларнинг сонини камайтириш, ундан кўрилаётган моддий ва маънавий зарарлар, инсонларнинг тан жароҳати ҳамда ўлим ҳолларининг олдини олиш мақсадида Тошкент шаҳар ИИББ режасига асосан ўтказилган «Турар жой» тадбири айниқса Акмал Икромов тумани ҳудудида ўз самарасини берди.

Бироқ ҳамон эҳтиётсизлик натижасида юз бераётган ёнғинлар учраб турибди. Айрим мисолларга мурожаат қилсак вазият ойдинлашади.

Қиш тунларининг бирида Кўркам 3-тор кўчаси, 13-уйда иситиш печининг узлуксиз ёқилиши оқибатида ёнғин содир бўлди. Гулистон 4-тор кўчаси, 1-уйда чиққан ёнғинга эса чордоқдаги печь дудбуронига тақалган ҳолда ем-хашакнинг сақланиши сабаб бўлди. Хонадонлар орасидаги ёнғинга қарши масофа, ёнғинга қарши девор йўқлиги туфайли эса ёнғин қўшни иморатлар томларига ёйилиб кетди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Агарда ҳар биримиз ёнғин хавфсизлиги қоидаларига қатъий амал қилсак, ота-оналар фарзандларига оддий ёнғин хавфсизлиги қоидаларини тушунтириб берсалар, албатта юқоридаги каби кўнгилсиз воқеалар юз бермаган бўларди.

Ёнғинларнинг олдини олиш мақсадида Тошкент шаҳрида ўтказилаётган «Хонадон» тадбири ҳам қиш кунларида ҳамшаҳарларимиз хонадонларида ёнғин содир бўлмаслиги учун амалга оширилаётган муҳим тадбирлардан биридир. Тадбир давомида газ мослама ва печларининг қиш кунларига созлигини туман газ ташкилоти «Олимжон» (печь ва газ мосламаларининг дудбуронларини таъмирловчи) кичик корхонасининг ходимлари билан биргаликда кўздан кечириб фуқароларга бу мосламалардан тўғри фойдаланиш йўл-йўриқларини кўрсатаётганликлари, маҳаллаларда суҳбат ва учрашувлар уюштириши фуқароларнинг қиш кунларида ёнғин балосидан узоқда бўлишларини таъминлайди, деган умиддамиз.

Баҳром ЮНУСОВ. Акмал Икромов туманини ёнғиндан муҳофаза қилувчи 8-ХЁСБ бошлиғи ўринбосари, ички хизмат майори.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲРИ КОРХОНАЛАРИ ВА БОШ МУХОСИБЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳридаги йўловчи транспорти Давлат Уюшмаси қошидаги «Йўловчитранссервис» Бирлашган хўжалик ҳисобидаги Марказ маъмурияти банк реквизитларимиз ўзгарганлигини маълум қилади ва 1997 йил 1 январдан банк операциялари қуйидаги реквизитлар бўйича амалга оширилади:

«Йўловчитранссервис» БХҲМ Тошкент шаҳар, Т. Малик кўчаси, 3-а уй; ҳисоб рақамимиз 42500002. Ўзбекистон Республикаси миллий ташқи иқтисодий фаолият банкининг вилоят бўлимида МФО 172626228, кор/ҳисоб 200165428.

Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар ассоциацияси лицензиялик аудиторларни ўқитиш ва тайёрлашни давом эттиради. Янги гуруҳ ўқиши 1997 йил 27 январда бошланади. Ўқиш тўловига бериладиган адабиёт ҳам киради.

Манзил: Тошкент шаҳри, Ниёзбек йўли кўчаси, 6-уй.
Тел: 34-01-87, 35-72-51.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-28-95, 33-08-74, 36-57-65. факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилинишича мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-08. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босишга топшириш вақти 11.30. ❖ 8.456 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6. Босишга топширилди: 12.20.